

विजयनगर गाउँपालिका

दिगो विकास लक्ष्य स्थानीकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू

विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय
कपिलवस्तु जिल्ला, लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
२०७८ मंसिर

कार्यविधि तयारीको लागि सहजीकरण गर्ने परामर्शदाता

डा. नहकुल के.सी. कार्यकारी प्रमुख तथा विज्ञ
शर्मराम थारु, विषय विज्ञ
इन्स्टिट्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट
ललितपुर

कार्यविधि बनाउन सहजिकरण गर्ने संस्था

ईन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल
बुद्धभूमि २, कपिलवस्तु

आर्थिक सहयोग

IM Swedish Development (IM)

विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय
कपिलवस्तु जिल्ला, लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

विजयनगर गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

खुरुहुरिया, कपिलवस्तु
(लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल)

फोन नं: ९६६०७६५२००९

इमेल: info@bijaynagar.mun.gov.np

कृतज्ञता ज्ञापन

नेपालको संविधानले सघं, प्रदेश र स्थानीय तहलाई उत्तरदायी सरकारको रूपमा स्थापित गरेको छ। लुम्बिनी प्रदेश कपिलवस्तु जिल्लाको विजयनगर गाउँपालिका कपिलवस्तु जिल्लाकै दूर्गम मानिन्छ। राज्यको पुर्नसंरचना पछि स्थानीय सरकारको रूपमा विजयनगर गाउँपालिकाले विकासको गतिलाई तीब्र बनाउँदै लगेको छ। यसै क्रममा दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा गाउँपालिका परिवार हर्षितछ। विश्व समुदायले अवलम्बन गरेको विकासको विश्वव्यापी साझा खाका दिगो विकास लक्ष्यको अवधारणाले मानवीय अवस्थामा सुधार गर्न आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरणीय तथा संस्थागत विकास गर्ने विषयलाई जोड दिएको छ त्यसैले दिगो विकासका लक्ष्य २०३० लाई प्रभावकारी तथा अर्थपूर्ण रूपमा कार्यन्वयन गर्न विजयनगर गाउँपालिकाले दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू निर्माण गरेको छ।

स्थानीय तहले विकासका विभिन्न क्षेत्र केन्द्रित कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्राथमिकता तथा सन्धि सम्झौतालाई पनि समेट्नु पर्ने हुन्छ। नेपालले पनि दिगो विकासका लक्ष्य कार्यान्वयन गर्न १९३ मुलुकसँगै अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरेको छ। सन् २०३० एजेन्डाको मुख्य ध्येय Leaving No One Behind अर्थात् “कसैलाई पछाडि नछोडौं वा नरहुन” भन्ने रहेको छ। सन् २०३० सम्म निर्धारित गरेको दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्न विजयनगर गाउँपालिकाको एकलैको पहल मात्र प्रयास नहुने भएकाले गाउँपालिकाले वित्तीय तथा प्राविधिक सहयोगका लागि संघीय, प्रदेश सरकार तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्थाहरू र सबै सरोकारवाला पक्षहरूबाट सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छ। यसका साथै गाउँपालिकामा गैसस, समुदाय, सामाजिक संघ संस्था, सहकारी, निजी क्षेत्र, विकास साझेदारहरूलाई स्थानीय योजनामा आधारित रही समन्वय गरी कार्य गरिनेछ।

अन्तमा विजयनगर गाउँपालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि बनाउन आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरि यस अध्ययन कार्य सफल पार्न योगदान गर्ने IM Swedish Development (IM) र ईन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल प्रति हामी धेरै आभारी छौं र धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छौं। यसैगरी दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू तयार गर्ने परामर्शदाता इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट ललितपुरका कार्यकारी प्रमुख तथा विज्ञ डा. नहकुल के.सी. र विषय विज्ञ शर्मराम थारु, कार्यविधि निर्माण कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव र सहयोग दिनु हुने गाँउ कार्यपालिकाको योजना कार्यदलका सदस्यहरू, जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारी मित्रहरू लगायत प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउनु हुने सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु।

गोपाल बहादुर थापा मगर

अध्यक्ष

विजयनगर गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

खुरुहुरिया, कपिलवस्तु
(लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल)

फोन नं: ९६६०७६५२००९

इमेल: info@bijaynagar.gov.np

मेरो भनाई

नेपालको संविधानले सघं, प्रदेश र स्थानीय तहलाई उत्तरदायी सरकारको रूपमा स्थापित गरेको छ। लुम्बिनी प्रदेश कपिलवस्तु जिल्लाको विजयनगर गाउँपालिका कपिलवस्तु जिल्लाकै दूर्गम मानिन्छ। राज्यको पुर्नसंरचना पछि स्थानीय सरकारको रूपमा विजयनगर गाउँपालिकाले विकासको गतिलाई तीव्र बनाउँदै लगेको छ। यसै क्रममा दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा गाउँपालिका परिवार हर्षित छ। विश्व समुदायले अवलम्बन गरेको विकासको विश्वव्यापी साझा खाका दिगो विकास लक्ष्यको अवधारणाले मानवीय अवस्थामा सुधार गर्न आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरणीय तथा संस्थागत विकास गर्ने विषयलाई जोड दिएको छ त्यसैले दिगो विकासका लक्ष्य २०३० लाई प्रभावकारी तथा अर्थपूर्ण रूपमा कार्यन्वयन गर्न विजयनगर गाउँपालिकाले दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू निर्माण गरेको छ।

स्थानीय तहले विकासका विभिन्न क्षेत्र केन्द्रित कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय प्राथमिकता तथा सन्धि सम्झौतालाई पनि समेट्नु पर्ने हुन्छ। नेपालले पनि दिगो विकासका लक्ष्य कार्यन्वयन गर्न १९३ मुलुकसँगै अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरेको छ। सन् २०३० एजेन्डाको मुख्य ध्येय Leaving No One Behind अर्थात् “कसैलाई पछाडि नछोडौं वा नरहुन” भन्ने रहेको छ। सन् २०३० सम्म निर्धारित गरेको दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्न विजयनगर गाउँपालिकाको एकलैको पहल मात्र प्रयास नहुने भएकाले गाउँपालिकाले वित्तीय तथा प्राविधिक सहयोगका लागि संघीय, प्रदेश सरकार तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्थाहरू र सबै सरोकारवाला पक्षहरूबाट सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छ। यसका साथै गाउँपालिकामा गैसस, समुदाय, सामाजिक संघ संस्था, सहकारी, निजी क्षेत्र, विकास साझेदारहरूलाई स्थानीय योजनामा आधारित रही समन्वय गरी कार्य गरिनेछ।

अन्तमा विजयनगर गाउँपालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि बनाउन आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरि यस अध्ययन कार्य सफल पार्न योगदान गर्ने IM Swedish Development (IM) र ईन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल प्रति हामी धेरै आभारी छौं र धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छौं। यसैगरी दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू तयार गर्ने परामर्शदाता इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट ललितपुरका कार्यकारी प्रमुख तथा विज्ञ डा. नहकुल के.सी. र विषय विज्ञ शर्मराम थारु, कार्यविधि निर्माण कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव र सहयोग दिनु हुने गाँउ कार्यपालिकाको योजना कार्यदलका सदस्यहरू, जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारी मित्रहरू लगायत प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउनु हुने सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु।

.....
लक्ष्मी कुमारी चौधरी

उपाध्यक्ष

विजयनगर गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

खुरुहरिया, कपिलवस्तु
(लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल)

फोन नं: १६६०७६५२००१

इमेल: info@bijaynagarmun.gov.np

दुई शब्द

नेपालको संविधानले सघं, प्रदेश र स्थानीय तहलाई उत्तरदायी सरकारको रूपमा स्थापित गरेको छ। लुम्बिनी प्रदेश कपिलवस्तु जिल्लाको विजयनगर गाउँपालिका कपिलवस्तु जिल्लाकै दूर्गम मानिन्छ। राज्यको पुर्नसंरचना पछि स्थानीय सरकारको रूपमा विजयनगर गाउँपालिकाले विकासको गतिलाई तीब्र बनाउँदै लगेको छ। यसै क्रममा दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा गाउँपालिका परिवार हर्षित छ। विश्व समुदायले अवलम्बन गरेको विकासको विश्वव्यापी साझा खाका दिगो विकास लक्ष्यको अवधारणाले मानवीय अवस्थामा सुधार गर्न आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरणीय तथा संस्थागत विकास गर्ने विषयलाई जोड दिएको छ त्यसैले दिगो विकासका लक्ष्य २०३० लाई प्रभावकारी तथा अर्थपूर्ण रूपमा कार्यन्वयन गर्न विजयनगर गाउँपालिकाले दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू निर्माण गरेको छ।

स्थानीय तहले विकासका विभिन्न क्षेत्र केन्द्रित कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्राथमिकता तथा सन्धि सम्झौतालाई पनि समेट्नु पर्ने हुन्छ। नेपालले पनि दिगो विकासका लक्ष्य कार्यान्वयन गर्न १९३ मुलुकसँगै अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरेको छ। सन् २०३० एजेन्डाको मुख्य ध्येय Leaving No One Behind अर्थात् “कसैलाई पछाडि नछोडौं वा नरहुन” भन्ने रहेको छ। सन् २०३० सम्म निर्धारित गरेको दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्न विजयनगर गाउँपालिकाको एक्लैको पहल मात्र प्रयास नहुने भएकाले गाउँपालिकाले वित्तीय तथा प्राविधिक सहयोगका लागि संघीय, प्रदेश सरकार तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्थाहरू र सबै सरोकारवाला पक्षहरूबाट सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छ। यसका साथै गाउँपालिकामा गैसस, समुदाय, सामाजिक संघ संस्था, सहकारी, निजी क्षेत्र, विकास साझेदारहरूलाई स्थानीय योजनामा आधारित रही समन्वय गरी कार्य गरिनेछ।

अन्तमा विजयनगर गाउँपालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि निर्माणको क्रममा प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष रूपबाट सहयोग गर्ने सम्पूर्ण महानुभावहरू प्रति हार्दिक नमन व्यक्त गर्दै यसको प्रभावकारी कार्यन्वयनमा समेत सबैको उल्लेखनीय सहयोग रहने अपेक्षा गर्दछु।

गोविन्द भट्टराई

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषय सूची

परिच्छेद १ : परिचय.....	८
१.१ पृष्ठभूमि.....	८
१.२ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रसँग दिगो विकास लक्ष्यको सम्बन्ध.....	८
१.३ दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण कार्यविधिका उद्देश्यहरू:.....	१०
१.४ कार्यविधि तयारीका चरणहरू:.....	१०
१.५ कार्यविधि तयारीको सीमितता.....	११
परिच्छेद २: गाउँ पालिका परिचय, स्थिति विप्लेषण.....	१२
२. गाउँपालिकाको परिचय, वस्तुगत स्थिति विप्लेषण, सवल ,कमजोर, अवसर र चुनौतिहरू.....	१२
२.१ विजयनगर गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय.....	१२
२.२ विजयनगर गाउँपालिकाको स्थिति विप्लेषण.....	१२
२.३ सवल , कमजोर, अवसर र चुनौतिहरू (विप्लेषण).....	१७
परिच्छेद ३: दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण.....	१८
३.१. संस्थागत संयन्त्रको निर्माण.....	१८
३.२. स्थानीय तहमा संस्थागत संयन्त्र.....	१८
३.३. विजयनगर गाउँपालिकाको परिमाणात्मक लक्ष्य र सूचकहरू.....	१९
३.४. दिगो विकास लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण, परिमाणात्मक लक्ष्य र सूचकहरू.....	२५
परिच्छेद ४: समन्वय र सहकार्य.....	४५
४.१. दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनको निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्रसँगको समन्वय र साझेदारी.....	४५
४.२. दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरू कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार निकायहरू र प्रस्तावित जिम्मेवारीहरू.....	४५
परिच्छेद ५: दिगो विकास लक्ष्यहरूको स्थानीयकरणका लागि स्थानीय तहहरूमा क्षमता अभिवृद्धि.....	४७
५.१. कर्मचारी तथा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता अभिवृद्धि प्रकृया.....	४७
५.२. लैंगिक संवेदनशील तथा समावेशी क्षमता अभिवृद्धि.....	४८
५.३ . गरिब तथा पछाडी पारिएका वर्गमा पहुँचको सुनिश्चिता.....	४८
परिच्छेद ६: दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन.....	४९
६.१. दिगो विकास लक्ष्यको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन.....	४९
६.२. गाउँ/ नगरपालिकामा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति.....	५०
६.३. अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार.....	५०
७. अनुसूची.....	५१
अनुसूची ७.१: दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचक निर्माण गोष्ठीको प्रतिवेदन.....	५१
अनुसूची ७.२ : विजयनगर गाउँपालिकाको दिगो विकास लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण, परिमाणात्मक लक्ष्य र सूचकहरू निर्माण	५४
अनुसूची ७.३ : दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरूको मस्यौदा उपर छलफलको उपस्थितिको विवरण.....	५४
अनुसूची ७.४: कार्यक्रमका फोटोहरू.....	५५
अनुसूची ७.५ : सन्दर्भ सामग्री सूची.....	५६

चित्रको सूची

चित्र नं १: क्षमता अभिवृद्धि प्रक्रिया.....	४७
चित्र नं २: दिगो विकास लक्ष्यको नतिजामूलक अनुगमन प्रकृया.....	४९

तालिकाको सूची

तालिका १.१ गाउँपालिका \ नगरपालिकाको अधिकार तथा दिगो विकास लक्ष्य बीचको सम्बन्ध.....	९
तालिका ३.१ दिगो विकास लक्ष्य : हरेक क्षेत्रमा रहेको सबै स्वरूपको गरिवीको अन्त्य गर्ने.....	२५
तालिका ३.२ दिगो विकास लक्ष्य २ : अन्त्य गर्ने , खाद्य सुरक्षा र उन्नत पोषण प्राप्त गर्ने र दिगो कृषिको प्रवर्द्धन गर्ने 	२७
तालिका ३.४ दिगो विकास लक्ष्य ३ : सबै उमेर समूहका व्यक्तिका लागि स्वस्थ जीवनको सुनिश्चितता गर्दै समृद्ध जीवनस्तर प्रवर्द्धन गर्ने 	२८
तालिका ३.५ दिगो विकास लक्ष्य ४: समावेशी तथा समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र सबैको लागि सिकाइका अवसरहरू प्रवर्द्धन गर्ने 	३०
तालिका ३.६ दिगो विकास लक्ष्य ५: लैङ्गीक समानता हासिल गर्ने तथा सबै महिला, किशोरी तथा बालबालीकालाई सशक्त बनाउने 	३३
तालिका ३.७ दिगो विकास लक्ष्य ६: सबैको निम्ति खानेपानी तथा सरसफाईको उपलब्धता साथै यसको दिगो व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने 	३५
तालिका ३.८ दिगो विकास लक्ष्य ७: बेहोर्न सकिने भरपर्दो दिगो र आधुनिक उर्जामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने 	३६
तालिका ३.९ दिगो विकास लक्ष्य ८: स्थिर, समावेशी र दिगो आर्थिक वृद्धि, पूर्ण तथा उत्पादनशील रोजगारी र मर्यादित कामलाई प्रवर्द्धन गर्ने 	३७
तालिका ३.१० दिगो विकास लक्ष्य ९: उत्थानशील / बलियो पूर्वाधार निर्माण गर्ने , समावेशी तथा दिगो औद्योगिकरणको प्रवर्द्धन गर्ने र नवप्रवर्तकलाई प्रेरित गर्ने 	३८
तालिका ३.११ दिगो विकास लक्ष्य १०: देश भित्र तथा देशहरू बीचको असमानता हटाउने 	३९
तालिका ३.१२ दिगो विकास लक्ष्य ११: शहरहरू एवम् मानव बस्तीहरूलाई समावेशी, सुरक्षित, उत्थानशील र दिगो बनाउने 	३९
तालिका ३.१३ दिगो विकास लक्ष्य १२: सिगो उपभोग तथा उत्पादन प्रणाली वा ढाँचाहरू सुनिश्चित गर्ने 	४०
तालिका ३.१४ दिगो विकास लक्ष्य १३: जलवायु परिवर्तन र यसका प्रभावसंग जुध्न तत्काल कार्य अघि बढाउने.....	४१
तालिका ३.१५ दिगो विकास लक्ष्य १५: भू-सतह, भुपरिधिस्तरिय परिस्थितिकीय प्रणालीको दिगो उपयोग, रक्षा र पुनर्स्थापन गर्ने, वनले दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने, मरुभूमिकरण बिरुद्ध लड्ने र जमिनको क्षयीकरण रोक्नुका साथै यसलाई उल्ट्याउने तथा जैविक विविधताको क्षतिलाई रोक्ने 	४२
तालिका ३.१६ दिगो विकास लक्ष्य १६: दिगो विकासका निम्ति शान्तिपूर्ण र समावेशी समाजको प्रवर्द्धन गर्ने, न्यायमा सबैको पहुँच प्रदान गर्ने र सबै तहमा प्रभावकारी जवाफदेही र समावेशी संस्था निर्माण गर्ने 	४३
तालिका ३.१७ दिगो विकास लक्ष्य १७: दिगो विकासका लागि कार्यान्वयनका उपायहरू / साधनहरूलाई सुदृढ गर्ने र अन्तर्राष्ट्रिय साझेदारीलाई पुनः जीवन्त तुल्याउने 	४४

परिच्छेद १ : परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले स्थापना गरेको शासकीय संरचना अनुरूप सङ्घीय, प्रदेश र स्थानीय तहमा आम निर्वाचन सम्पन्न गरी तीनै तह कार्यान्वयनमा आए पश्चात् सङ्घीय संरचनामा रूपान्तरण भई सबै तहका सरकार सञ्चालनमा रहेको अवस्था छ । संविधानले यी तीनै तहका सरकारलाई व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायिक अधिकार प्रदान गरेको छ । संविधानले प्रदेश र स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको अधिकारको प्रयोगबाट सङ्घीयताको मर्म अनुसार नागरिकलाई न्यायोचित र समतामूलक विकासको प्रत्याभूति दिलाउन विभिन्न क्षेत्रगत विकासका कार्यक्रम प्रदेश तथा स्थानीय तहले सञ्चालन गरिरहेको अवस्था छ । प्रदेश तथा स्थानीय तहले विकासका विभिन्न क्षेत्र केन्द्रित कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय प्राथमिकता तथा सन्धि सम्झौतालाई पनि समेट्नु पर्ने हुन्छ । यसै सन्दर्भमा नेपालको तीनै तहका लागि दिगो विकासका लक्ष्य कार्यान्वयन गर्न नेपालले पनि १९३ मुलुकसँगै अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरेको छ । दिगो विकास लक्ष्य भन्नाले आर्थिक, सामाजिक, वातावरण तथा सुशासनको सन्तुलित विकासलाई संसार भरिका मुलुकले अङ्गीकार गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका छन् ।

संयुक्तराष्ट्र सङ्घद्वारा सन् २०३० सम्ममा प्राप्त गर्ने गरी तय गरेको दिगो विकासका १६ वटा लक्ष्यमा आधारित ४७९ वटा सूचक एवं कार्य योजना नेपालले पनि तयार गरेकोछ । विजयनगर गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजनाले “कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य र पूर्वाधार, समृद्ध विजयनगरको आधार” दीर्घकालीन लक्ष्य हासिल गर्नका लागि दिगो विकास लक्ष्यसँग सम्बन्धित १०९ वटा सूचकहरू तय गरेको छ । सन् २०३० एजेन्डाको मुख्य ध्येय Leaving No One Behind अर्थात् “कसैलाई पछाडि नछोडौं वा नरहनु” भन्ने रहेको छ । विश्व समुदायले अवलम्बन गरेको विकासको विश्वव्यापी साझा खाका दिगो विकास लक्ष्यको अवधारणाले मानवीय अवस्थामा सुधार गर्न आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरणीय तथा संस्थागत विकास गर्ने विषयलाई जोड दिएको छ । नेपालको संविधानले सघ, प्रदेश र स्थानीय तहलाई उत्तरदायी सरकारको रूपमा स्थापित गरेको छ । त्यसैले दिगो विकासका लक्ष्य २०३० लाई प्रभावकारी तथा अर्थपूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तहको तत्परता र कार्य जिम्मेवारी महत्वपूर्ण हुन्छन् । भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक रूपमा रहेको असमान अवस्थालाई दृष्टिगत गरी बजेटको उचित व्यवस्थापन तथा नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्यांकन मार्फत दिगो विकास लक्ष्यको प्राथमिकीकरण गरी विकासको उपलब्धिहरू हासिल गर्न सकिन्छ ।

१.२ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रसँग दिगो विकास लक्ष्यको सम्बन्ध

नेपालले दिगो विकास लक्ष्यलाई मुलुकको आर्थिक सामाजिक र पर्यावरणीय परिवेश अनुसार कार्यान्वयनमा ल्याउँदै चौधौं योजनादेखि नै आन्तरिकीकरण गर्न शुरु गरेको छ । राष्ट्रिय योजना आयोगले दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न पन्ध्रौं योजनामा आयवृद्धि, गुणस्तरीय मानव पुँजी निर्माण र आर्थिक जोखिमको न्यूनीकरण गर्दै वि.सं. २०७९ सम्ममा अति कम विकसित देशबाट विकासशील देशमा स्तरोन्नति गर्ने र वि.सं. २०८७ सम्ममा दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्दै मध्यम आयस्तर भएको मुलुकमा स्तरोन्नति हुने गरी "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को दीर्घकालीन सोच लिएको छ ।

लुम्बिनी प्रदेशले राष्ट्रिय सोच "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली"सँग आवद्ध भएर प्रथम आवधिक योजनाले “ समृद्ध प्रदेश, सुखी जनताको” को परिकल्पना गरेको छ। प्रदेशमा उपलब्ध प्राकृतिक सम्पदा र भौगोलिक विविधताको अधिकतम प्रयोग गरी उच्चदरको आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्दै सामाजिक न्यायमा आधारित विकास गर्ने ध्येय रहेको छ ।

नेपाल अधिराज्यको संविधान तथा कानूनहरूले स्थानीय तहमा प्रदान गरेका अधिकार र दिगो विकास लक्ष्य बीच बलियो सम्बन्ध रहेको पाइन्छ। स्थानीय स्तरमा महत्वपूर्ण सार्वजनिक सेवाहरूको प्रवाह र त्यसको निमित्त लगानी गर्ने कार्य

स्थानीय तहको जिम्मेवारीमा पर्दछ। यी स्थानीय जिम्मेवारीहरूमा आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा, खानेपानी तथा सरसफाई, कृषि, आधारभूत पुर्वाधार तथा सामाजिक समावेशीकरण एवं संरक्षण प्रमुख रहेका छन्।

स्थानीय तहमा रहेका आर्थिक, सामाजिक, पुर्वाधार, वातावरण संरक्षण एवम् संस्थागत विकास र सुशासन समितिहरूका क्रियाशीलताले दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण गर्न योगदान पुऱ्याउँछ। नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय तहलाई विकासका तल उल्लेखित पाँचै क्षेत्रमा प्रष्ट अधिकार तथा जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ (तालिका १.१)।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ दफा २४(२) को व्यवस्था: स्थानीय विकासका योजना बनाउदा सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्दछ।

तालिका नं १.१: गाउँपालिका \ नगरपालिकाको अधिकार तथा दिगो विकास लक्ष्य बीचको सम्बन्ध

दिगो विकासका लक्ष्यका आयाम	स्थानीय तहको संवैधानिक अधिकार तथा कार्यदिशा (अनुसूची -८)	अधिकारको साझासूची (अनुसूची-९)	दिगो विकास लक्ष्य
१. आर्थिक विकास	२. सहकारी	१. सहकारी	लक्ष १: सबै खाले गरिबीको अन्त्य
	१०. स्थानीय बजार व्यवस्थापन	४. कृषि	लक्ष २: शून्य भोकमरी
	११. ग्रामीण सडक, कृषि सडक, सिंचाई	१०. गरिबी निवारण	लक्ष ८: मर्यादित काम/आर्थिक वृद्धि
	१५. कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन	१३. सुकुम्बासी व्यवस्थापन	लक्ष्य १०: असमानतामा कमी
	१८. कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण		
२. सामाजिक विकास	८. आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा	२. शिक्षा	लक्ष ३: राम्रो स्वास्थ्य, स्वस्थ जीवन,
	९. आधारभूत स्वास्थ्य, सरसफाई (ढल निकास) व्यवस्था	३. स्वास्थ्य	लक्ष्य ४: गुणस्तरीय शिक्षा,
	१६. ज्येष्ठ नागरीक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन	५. खानेपानी	लक्ष्य ५: लैङ्गिक समानता,
	१७. बेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन	१०. सामाजिक सुरक्षा	लक्ष ६: सफा खानेपानी / सरसफाई
	१९. खानेपानी		
	२२. भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास		
३. पुर्वाधार विकास	७. स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजनाहरू	५. विद्युत, सिंचाई	लक्ष्य ७: धान्न सक्ने तथा स्वच्छ ऊर्जा
	११. स्थानीय सडक	१५. सवारी साधन अनुमति	लक्ष ९: उद्योग, नवीन खोज र पुर्वाधार
	१४. घर जग्गाधनी पुर्जा वितरण,		लक्ष ११: दिगो सहर तथा समुदाय
	१९. साना जलविद्युत् आयोजना, वैकल्पिक ऊर्जा,		लक्ष १२: दिगो उपभोग तथा उत्पादन
४. वातावरण व्यवस्थापन	९. सरसफाई - फोहर मैला व्यवस्थापन)	७. वन, जंगल, वन्यजन्तु, चराचुरुडगी, जलउपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता	लक्ष्य १३: जलवायु कार्य
	१०. वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता	८. खानी तथा खनिज	लक्ष्य १५: जमिन माथिको जीवन
	२०. विपद् व्यवस्थापन	९. विपद् व्यवस्थापन	
	२१. जलाधार, सिमसार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण		

दिगो विकासका लक्ष्यका आयाम	स्थानीय तहको संवैधानिक अधिकार तथा कार्यदिशा (अनुसूची -८)	अधिकारको साझासूची (अनुसूची-९)	दिगो विकास लक्ष्य
५. संस्थागत विकास तथा सुशासन	१. नगर प्रहरी		
	३. एफ.एम -रेडियो सञ्चालन	२. पत्रपत्रिका	लक्ष्य १६: शान्ति, न्यायपूर्ण तथा सबल संस्था
	४. स्थानीय कर, सेवा शुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, दण्ड जरिवाना	६. कर, दस्तुर, दण्ड जरिवाना, रोयल्टी, सेवा शुल्क	लक्ष्य १७: बहुसरोकार साझेदारी
	५. स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन	११. व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह दर्ता र तथ्याङ्क	
	६. स्थानीयतथ्यांक र अभिलेख संकलन	१२. पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय	
	१२. गाउँ सभा, नगर सभा, जिल्ला सभा, स्थानीय अदालत, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन		
	१३. स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन		

श्रोत: नेपाल दिगो विकास लक्ष्य: स्थानीयकरण स्रोत पुस्तिका. काठमाडौं नेपाल सरकार राष्ट्रिय योजना आयोग ।

१.३ दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण कार्यविधि का उद्देश्यहरू:

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य कपिलवस्तु जिल्लाको विजयनगर गाउँपालिकाको आफ्नो नीति, योजना र बजेटमा दिगो विकासका लक्ष्यलाई समेट्न तथा त्यसको कार्यान्वयन र उपलब्धिहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नमा सहयोग पुग्ने गरी दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण कार्यविधि सूचकहरू तयार गर्ने हो।

१.४ कार्यविधि तयारीका चरणहरू:

विजयनगर गाउँ पालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू निर्माण तीन चरणमा गरिएको छ ।

- क. **तयारी चरण:** विजयनगर गाउँपालिकाओ दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि र सूचकहरू तयार गर्नका लागि गाउँ पालिका, इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल र IM Swedish Development (IM) र इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट (आइ.आइ.डी.) बीच सम्पर्क , समन्वय र सहकार्य गर्ने विषयमा छलफल गरिएको थियो । सरकोकारवालाहरू बीच समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गरी भूमिका र जिम्मेवारीहरू बाँडफाँड गरिएको थियो ।
- ख. **विकास चरणमा:** दस्तावेजहरूको संकलन तथा समिक्षा, सरोकारवालाहरूलाई दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि र सूचकहरू निर्माण विषयमा अभिमुखीकरण गरियो । **अनुसूची ७.१ मा अभिमुखीकरण गोष्ठीको प्रतिवेदन** संलग्न छ । विजयनगर गाउँपालिका शाखा प्रमुखहरूको सहभागितामा कार्यविधि निर्माण सहजीकरण समिति गठन गरी सूचना संकलनका भूमिका र जिम्मेवारीहरू बाँडफाँड गरिएको थियो । यसपछी विजयनगर गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत, शाखा प्रमुख, विषयगत समितिका संयोजक र सदस्यहरूसंग छलफल गरि विजयनगर गाउँ पालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण सूचकहरू तथा कार्ययोजना तयार गर्ने कार्य यस चरणमा गरिएको थियो । **अनुसूची ७.२ मा दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण परिमाणत्मक सूचक निर्माणमा सभागीहरूको विवरण** राखिएको छ ।
- ग. **अन्तिम चरण (दस्तावेज तयारी, पृष्ठपोषण संकलन र पेश) :** विजयनगर गाउँ पालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू तयार भएको मस्यौदा प्रस्तुत गरीयो । **अनुसूची ७.३** मा विजयनगर गाउँपालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरूको मस्यौदा उपर छलफलको उपस्थितिको विवरण राखिएकोछ । सम्बन्धित छलफलमा सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त पृष्ठपोषण लगायत अन्य आवश्यक कार्य सम्पादन गरी अन्तिम दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय र इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाललाई हस्तान्तरण गरिएको छ ।

१.५ कार्यविधि तयारीको सीमितता

यो अध्ययनले दिगो विकास लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गर्नका लागि राष्ट्रिय गन्तव्य सूचकलाई आधार मानी प्रादेशिक सूचकको पुनरावलोकन गर्दै प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा दिगो विकास लक्ष्यलाई विकास योजनामा समाहित हुने गरी स्थानीयकरण गर्नका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि निर्माण गरेको छ। स्थानीय तहसँग सम्बन्धित साहित्यको पुनरावलोकन गर्नुका साथै प्रत्यक्ष अध्ययन क्षेत्रमा गई केहि सूचनाहरू पनि संकलन गरीएको थियो। यद्यपी यस दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा विजयनगर गाउँपालिकाको सूचक तयार गर्ने क्रममा केही प्राविधिक समस्याहरू आइपरेका थिए। जस्तै: कोभिड १९ को महामारी र विजयनगर गाउँ पालिका क्षेत्रमा झाडापखाला फैलिरहेको अवस्था थियो। विजयनगर गाउँ पालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू निर्माण गर्ने प्रकृत्यामा सूचना लिने क्रममा दोश्रो तहको सूचनाको आधारमा तय गरिएका छन् तथा प्राप्त सूचनाको विश्लेषणलाई आधार मानी लक्ष्य, उद्देश्य एवं सूचकहरू निर्धारण गरिएका छन्।

- जनगणना २०७८ को तथ्यांक अहिलेसम्म बाहिर आइनसकेको हुँदा पहिलाकै तथ्यांकहरू कार्यविधि तथा सूचकहरूमा प्रयोग गरिएको छ।
- कार्यविधि तथा सूचकहरू निर्माणमा सबै पक्षलाई सहभागी गराउन प्रयास भएता पनि कतिपय सरोकारवालाहरूको कार्य व्यस्तता र समय सीमाको कारणले गर्दा अपेक्षित सहभागिता हुन सकेन।
- कतिपय सूचना, अवस्था चित्रण र भावी सोंच तथा श्रोत आवश्यकता र अवसर पहिचानका आधारमा राखिएको र जिल्ला तथा गाउँ गाउँपालिकाको पार्श्वचित्रमा उल्लेखित सूचना बीच अन्तरविरोध देखिन सक्छ।

परिच्छेद २: गाउँ पालिका परिचय, स्थिति विप्लेषण

२. गाउँपालिकाको परिचय, वस्तुगत स्थिति विप्लेषण, सवल, कमजोर, अवसर र चुनौतिहरू

२.१ विजयनगर गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

विजयनगर गाउँपालिका नेपालको लुम्बिनी प्रदेशको कपिलवस्तु जिल्लामा अवस्थित छ । यो गाउँपालिका साविक गुगौली पत्थरदेइय, खुरहुरिया र गणेशपुर गा.वि.स.मिलि बनेको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकामा हाल सात वटा वडाहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल जम्मा १७३.१९ वर्ग कि.मि रहेको छ । यो गाउँपालिकाको केन्द्र साविक खुरहुरिया गा.वि.स. को कार्यालयमा रहेको छ भने यस गाउँपालिकाको पूर्व सिमानामा शिवराज न.पा, पश्चिम सिमानामा दाड.जिल्ला र भारत, उत्तर सिमानामा दाड.जिल्ला र दक्षिण सिमानामा कृष्णनगर नगरपालिका रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको प्रमुख बजारहरू चन्द्रौटा बजार र कृष्णनगर बजार हुन् । यस गाउँपालिकामा जम्मा ६७८९ घरधुरी र कुल जनसंख्या ४३५६२ रहेको छ । यस मध्ये महिलाको संख्या २०९७२ रहेको छ भने पुरुषको संख्या २२५९० रहेको छ । विजयनगर गाउँपालिकामा विभिन्न जातजातिहरूको मिश्रित बसोबास रहेको छ, जसमध्ये मुख्य रूपमा मधेसी, ब्राह्मण, क्षेत्री, मुस्लिम, दलित तथा जनजाति पर्दछन् र धार्मिक रूपमा हिन्दु धर्म मात्रै संख्या अधिक छ भने धार्मिक अल्प संख्यकका रूपमा मुस्लिम धर्मावलम्बीहरूको पनि बसोबास छ । यहाँको मुख्य पेशा कृषि हो भने व्यापार व्यवसाय, नोकरी र बैदेशिक रोजगार सहायक पेशाहरू हुन् ।

२.२ विजयनगर गाउँपालिकाको स्थिति विप्लेषण

क. आर्थिक विकास

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा उल्लेख भए बमोजिम स्थानीय तहका कार्य क्षेत्र र अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको साझा सुचिमा भएका १५ वटा विषयहरू दिगो विकासको १६ वटा सूचकहरूले समेटेछन् । आर्थिक विकासका आयामहरूमा दिगो विकास लक्ष्य नं १; सबै खाले गरिबीको अन्त्य, लक्ष्य नं २; शून्य भोकमरी, लक्ष्य नं ८; मर्यादित काम/आर्थिक वृद्धि र लक्ष्य नं १०; असमानतामा कमी आदि पर्दछन् ।

विजयनगर गाउँपालिकामा उत्पादनशील र दिगो कृषि अन्तर्गत रहेको कृषि भूमि (हजार हेक्टरमा) ४४८ रहेको छ । यहाँ प्रति व्यक्ति खाद्यान्न उत्पादन ३६० के.जी. हुने गर्दछ । नागरिकहरूको सहकारी सेवाहरूमा ५५% पहुँच पुगेको देखिन्छ भने महिलाहरूको नाममा रहेको सम्पति / ठोस देखिने धनसम्पति (कुल सम्पतिको प्रतिशत) २०% रहेका छन् । औपचारिक वित्तीय सेवामा समेटिएका परिवार (कुल परिवारको प्रतिशत) ४५% । यसैगरी लघुवित्तद्वारा समेटिएको खेती गर्ने परिवारहरूको अनुपात २५% छ भने प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत दर्ता भएको बेरोजगारीको संख्या ८०४ जना रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा आयामिक गरिबीमा रहेको जनसंख्या २४% छ । राष्ट्रिय गरिबीको रेखामुनी रहेका बालबालिका (५ वर्षमुनिका) २६% रहेका छन् । लिङ्ग र उमेर अनुसार राष्ट्रिय गरिबी रेखा मुनि रहेका जनसंख्याको अनुपात ३६० रहेको छ । विपद्का घटनाहरूबाट मृत्यु (संख्या) ३५० भएको हराइरहेका र विपद्को कारण प्रभावित भएका व्यक्तिहरू (संख्या प्रति १ लाख जनसंख्यामा) ७० जना जना रहेको देखिन्छ । ३० मिनेटको पैदलयात्रामा बजारको केन्द्रसम्म पहुँच भएका परिवार (कुल परिवारको प्रतिशत) ५२% छन् । यहाँ पेशा, उमेर र अपाङ्गता अनुसार ४३, पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा पुङ्कोपना (विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनको बालबालिका वृद्धि मापन १३.४%, प्रकार अनुसार पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा रहेको कुपोषण (उचाई अनुसार तौल कम हुने र बढी तौल हुने) ८% , पाँच वर्षमुनिका कम तौल हुने बालबालिका १८% र प्रजनन उमेर समुहका महिलाहरूमा रक्त अल्पता स्थिति २०%

^१ विजयनगर गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना २०७७

रहेको देखिन्छ ।²

गाउँपालिकाले आर्थिक विकासका लागि दीर्घकालीन नीति तय गरेकोछ । कृषि पशुपक्षी पालन र सिँचाइ विकासमा जोड दिएको छ। आयआर्जन लगायत साना तथा मझौला उधोगहरु सञ्चालनमा आएका छन् । माछा पालनलाई व्यवसायिक रूपमा लैजान कार्य योजना बनाइ गाउँपालिकामा भएका सबै पोखरीहरु र ताल तलैयाहरुलाई बृहत प्रयोगमा आएकोछ ।

गाउँपालिकाले आर्थिक विकासका केही क्रियाकलापहरु अघि सारे तापनि योजनाबद्ध रूपमा अझ कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने । आर्थिक विकासको लागि स्थानीय स्रोत साधनको समुचित प्रयोग गर्दै स्थानीय वातावरण सुहाउँदो कार्यक्रमहरुको विकास र परिचालन गर्नुपर्ने । सीप विकास, तालिम, लघु उद्यम तथा आय आयआर्जनका कार्यक्रमहरु अझ ठूलो मात्रामा सञ्चालन गर्नुपर्ने । आम्दानीको अवसर सृजना हुने तिर विशेष ध्यान ध्यान दिनुपर्ने, कृषिमा व्यवसायीकरण गर्दै लैजानुपर्ने, प्रयास सिँचाइ सुविधाको समस्या साथै आकासे पानीमा मात्र भर पर्नुपर्ने, कृषि पशुपक्षी उपज प्रसोधन केन्द्रको अभाव, स्थानीय युवाको बढ्दो विदेश पलायनको कारण दक्ष जनशक्तिको अभाव हुँदै जानु, चिस्यान केन्द्र र सडकलन् केन्द्र जस्ता भौतिक पूर्वाधारको कमी, उत्पादित वस्तुहरुको बजारीकरणमा कमी हुनु, हुलाकी मार्ग र आरटियो सडक भएता पनि त्यसबाट लाभ लिन नसक्नु, स्थानीय उत्पादित वस्तु भन्दा आयातित वस्तुको अधिक उपयोग गर्नु आदि समस्याहरु रहेका छन् ।

ख. सामाजिक विकास

सामाजिक विकास आयामहरुमा दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष्य नं ३; राम्रो स्वास्थ्य, स्वस्थ जीवन, लक्ष्य नं ४; गुणस्तरीय शिक्षा लक्ष्य नं ५; लैङ्गिक समानता लक्ष्य नं ६; सफा खानेपानी / सरसफाइ आदि पर्दछन् । यी लक्ष्यहरु नेपालको संविधानको अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको सरकारहरुको अधिकारको साझा सूची अन्तर्गत पर्दछन् । शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हक कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले अनिवार्य तथा निः शुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ जारी गरी कार्यान्वयन प्रारम्भ गरेको छ । नेपाल सरकारले सबैका लागि समावेशी र समतामूलक एवम गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र जीवनभरका लागि सिकाईका अवसर प्रवर्द्धन गर्ने दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका सन्दर्भमा शिक्षा २०३० कार्य ढाँचा गरेको छ ।

विजयनगर गाउँपालिकामा जम्मा ५२ वटा सरकारी शैक्षिक संस्थाहरु छन्। यी मध्ये सामुदायिक विद्यालय २६ वटा, धार्मिक विद्यालय (मदरसा) १७ वटा र निजि विद्यालय ९ वटा छन्। यसैगरी यस गाउँपालिकामा ३१ बाल विकास केन्द्र रहेका छन्। गाउँपालिकामा शिक्षाको दृष्टिकोणले कमजोर स्थिति रहेको छ। मुसलमान जातिका समुदायले छोरीलाई कक्षा ५ भन्दा माथिको शिक्षामा रोक लगाएको छ। यस गाउँपालिकामा जम्मा ४५.१२% साक्षर जनसंख्या रहेको रहेको । यस मध्ये साक्षरता महिला संख्या ३४.७८% र पुरुषको ५५.०२% छ। प्राथमिक तहमा खुद भर्ना दर ५९% र प्राथमिक तह पूरा गर्ने दर ३२% रहेको छ। जनचेतनाको कमी, भौगोलिक विकटता आर्थिक विपन्नताका कारण बालबालिकाहरुले विचैमा विद्यालय छोडने गरेको पाइन्छ। विद्यालय छाडने प्रवृत्ति उच्च हुनु, कक्षा दोहोरयाउने प्रवृत्ति बढी हुनु, शिक्षक दरबन्दी कम हुनु, अभिभावक चनाखो नहुनु, राजनीतिकरण हुनु, दलित, आदीवासी जनजाति विद्यालय छाडने दर वृद्धि हुनु, आदी समस्याहरु विद्यालयहरुले भोगिरहेका छन् ।³

यस गाउँपालिकामा ५ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु रहेका छन् । घरबाट ३० मिनेट देखि ५० मिनेट पैदल हिंडेर निजि तथा सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा औषधी उपचार गर्न जाने गरेको देखिन्छ भने अझै पनि कोही परम्परागत धामी, झाँक्रि, गुरुवाकहाँ जाने गरेको देखिन्छ। दक्ष प्रसुतीकर्मीहरुको सहयोगमा भएको जन्मको अनुपात ८१ जना, पाँच वर्षमुनिको बाल

² विजयनगर गाउँ पालिकाको पश्चिचित्र २०७६/२०७७ र विजयनगर गाउँपालिका कार्यालयबाट मंसिर २०७८

³ प्रदेश योजना आयोग २०७५, लुम्बिनी प्रदेशको वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) र विजयनगर गाउँ पालिकाको पश्चिचित्र २०७६/ २०७७

मृत्युदर(प्रतिहजार जीवित जन्ममा) २६ जना, नवजात शिशु मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्ममा) १.५ रहेको छ । परिवार नियोजनका आधुनिक साधन प्रयोगकर्ता दर ५२% प्रोटोकल अनुसार चार पटक पूर्वप्रसुति सेवा प्राप्त गर्ने महिलाहरूको(जीवित जन्ममा) ३८% अस्पताल/स्वास्थ्य संस्थाहरूमा बच्चा जन्माउने ३०% प्रोटोकल अनुसार बच्चाको जन्मपछि तीन पटक प्रसुति सेवा प्राप्त गर्ने महिलाहरूको प्रतिशत १०, अस्पताल/स्वास्थ्य संस्थाहरूमा बच्चा जन्माउने २%, अस्पताल/ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा बच्चा जन्माउने ९५% स्वास्थ्यकर्मीहरूको घनत्व र वितरण (हरेक १ लाख जनसंख्यामा) ४ जना रहेको छ।^४ वडामा रहेका स्वास्थ्य संस्थामा दक्ष जनशक्ति, औषधी र स्वास्थ्य उपकरणको अभाव रहेको, स्वास्थ्य चौकीमा चाहिने स्रोत साधनको वृद्धि गरी सुविधा सम्पन्न वर्थिङ सेन्टरको निर्माण तथा दक्ष जनशक्तिहरूको व्यवस्था हुनुको साथै कर्मचारीहरूको लागि छुट्टै आवासको व्यवस्था गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकाका कूल घरधूरी मध्ये जम्मा ६५९७ (९७.१७) % घरमा मात्र खानेपानीको स्रोत उपलब्ध भएको देखिन्छ भने १९२ (३.०८)% घरमा खानेपानीको स्रोतको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ यसैगरी ५४% घरमा कच्ची वा पक्की शौचालयहरू निर्माण भैसकेको देखिन्छ। भने ४६% घरमा शौचालय बनाउनुपर्ने देखिन्छ।^५

ग. पूर्वाधार विकास

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा उल्लेख भए बमोजिम स्थानीय तहका कार्य क्षेत्र र अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको साझा सुचिमा भएका विषयहरू दिगो विकासको लक्ष्य नं ७; धान्न सक्ने तथा स्वच्छ ऊर्जा, लक्ष्य नं ९; उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार ,लक्ष्य नं ११; दिगो सहर तथा समुदाय लक्ष्य नं १२; दिगो उपभोग तथा उत्पादन सूचकहरूले समेट्छन् ।

यस गाउँपालिकामा गरिब-बस्तीहरू/झुपड पट्टीहरू र अवैध जमिनमा बसोबास गर्ने जनसंख्या(संख्या हजारमा २८ रहेकोछ |खर/पराल/पातले छाएको घरमा बस्ने परिवार ७० प्रतिशत रहेको छ भने सुरक्षित घरहरूमा बसोबास गर्ने परिवार ३०% जनसंख्या रहेको देखिन्छ।पाँच जना र सो भन्दा बढी व्यक्तिहरू बसोबास गर्ने परिवारहरू ६०% छन्।गाउँपालिकाको सडक घनत्व (कि.मि./वर्ग कि.मि.) ०.४४ छ।कुल रोजगारीमा ठूला/निर्माण उद्योगहरूको रोजगारीको अनुपात १रहेकोछ।ऋण वा लाइन अफक्रेडिट भएका साना स्तरका उद्योगहरूको अनुपात ५छ ,प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षणका निमित्त विनियोजित बजेट १.७% रहेकोछ ।यस गाउँपालिकामा विद्युतमा पहुँच भएका जनसङ्ख्याको अनुपात ८० रहेको छ।खाना पकाउनका निमित्त ऊर्जाको प्राथमिक स्रोतको रूपमा कोइला, दाउरा, गुइँठा लगायतका ठोस इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार ७०% , खाना पकाउन र कोठा तातो राख्नका लागि एलपी ग्याँस प्रयोग गर्ने जनसंख्या ५% रहेको छ भने विद्युत् खपत/उपभोग (प्रतिव्यक्ति किलोवाट घण्टा) ११५ छ।^६

सडक यातायात गुरुयोजना हालसम्म बन्न नसक्नु, खानेपानीको आपूर्ती नियमित र पर्याप्त हुन नसक्नु, विद्यालयहरूको प्रयाप्त शैक्षिक पूर्वाधार नहुनु, बहुउद्देश्यीय सिँचाइ आयोजनाहरू निर्माण हुन नसक्नु, फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि स्थानीय ल्याण्डफिल साइट नहुनु, भू-उपयोगको योजना नहुनु, पूर्वाधार विकासमा प्रमुख सरोकारवाला निकायहरूबिच समन्वय नहुनु, एउटै निर्माण फर्मबाट धेरै निर्माण कार्य भएको, विषयगत कार्यालयहरूको आफ्नो भवन नहुनु, गाउँपालिकामा तथ्याङ्कको विध्वासिलो र भरपर्दा स्रोत नहुनु, पोखरी, ताल र नदीको पानीलाई उचित व्यवस्थापन हुन नसक्नु र सरसफाइमा जनचेतनाको कमी हुनु आदि समस्याहरू रहेका छन् ।

^४ विजयनगर गाउँ पालिकाको पश्चिचित्र २०७६/ २०७७ र विजयनगर कार्यालयबाट मंसिर २०७८

^५ विजयनगर गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना २०७७

^६ प्रदेश योजना आयोग २०७५ ,लुम्बिनी प्रदेशको वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)

स्वच्छ वातावरण र आवासलाई संविधानले मौलिक हकको रूपमा व्यवस्थित गरेको छ । अव्यवस्थित बसोबासलाई व्यवस्थापन गर्ने तथा योजनाबद्ध र व्यवस्थित बस्ती विकास गर्ने, क्षेत्रीय सन्तुलन सहितको समावेशी आर्थिक विकास, पछाडि परेका क्षेत्रको पूर्वाधार विकास र विकास निर्माण प्रक्रियामा स्थानीय सहभागिता वृद्धि गर्ने नीतिमा उल्लेख छ । यसैगरी गाउँ पालिकाले पनि वार्षिकनीति तथा कार्यक्रम विगत वर्षहरू देखि लागु भैरहेको नक्शा पासको व्यवस्था अनिवार्य गरिने। नक्शा पास नगरी बनाएका घरहरूलाई एक पटकका लागि प्रक्रिया पुर्याई दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाइने । निर्माण थालनी गरिएका पालिका रिंगरोड निर्माण कार्यलाई तीव्रता दिइने, बजार क्षेत्रका सडक बत्तीको व्यवस्था गरिने र यसको मर्मत सम्भारमा जनताको जनसहभागिता गरिने नीति रहेकोछ ।

घ. वातावरण व्यवस्थापन

नेपालको संविधानले पर्यावरणीय दिगो विकासको सिद्धान्त अबलम्बन गर्ने नीति अंगिकार गरेको छ । दिगो विकास लक्ष्य १३ ले जलवायु परिवर्तन र यसका असरसंग जुध्न तत्काल कार्य गर्न आवश्यक रहेको कुरा निर्दिष्ट गरेको छ । यसैगरी लक्ष्य १५ जमिन माथिको जीवन रहेको छ । हाल यस गाउँ पालिकामा १३ वटा सामुदायिक वन र १ वटा साझेदारी वन रहेका छन् ।

जलवायु परिवर्तनको असरले गर्दा अतिवृष्टि, बाढी, पहिरो लगायतका प्रकोप बढ्दो असर भोग्नु परेको छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागको अध्ययनले गर्मी विश्वव्यापी हुने दिनको संख्यामा वृद्धि, जाडो हुने दिनको संख्यामा कमी र तापको मात्रामा केही परिवर्तन आएको देखाएको छ। अर्कोतिर गाउँपालिकाका मुख्य बजारहरूमा ढलको उचित व्यवस्थापन नहुदा वातावरणमा प्रतिकूल असर परिरहेको छ । खुल्ला क्षेत्रहरू अतिक्रमण हुनु, सामुदायिक वनको संरक्षण र सुरक्षामा चुनौती हुनु, खेतीमा विषादीको बढ्दो प्रयोग हुनु, सुरक्षित एवम् व्यवस्थित वस्ती विकास नहुनु, सार्वजनिक शौचालयहरूको निर्माण नहुनु, वातावरणीय संरक्षण तथा संवर्द्धनमा जनचेतनाको कमी हुनु, पर्याप्त वन क्षेत्र नभएको र भएका वनलाई समेत आम्दानीको स्रोतमा रूपान्तरण नभएको, वातावरण संरक्षण गर्न र वृक्षारोपणमा स्थानीयको चासो नभएको, फोहरमैलाको ल्याण्डफिल साइडको व्यवस्थापन नभएको, जलाधार क्षेत्र, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र तटबन्धन जस्ता महत्वपूर्ण कार्यहरू नभएका, पर्यावरण सन्तुलन कायम राख्नका लागि विकासको क्रममा पर्यावरणमा खलल नपर्नेगरी कार्य सञ्चालन नहुनु आदी समस्याहरू छन् ।

वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्न तथा जलवायु परिवर्तनका असर न्यूनीकरण गर्दै अनुकूलन अभिवृद्धि गर्न हरित विकासको अवधारणालाई अबलम्बन गर्नु आवश्यक छ । गाउँपालिका भित्र प्राकृतिक तथा मानवीय कारणबाट हुन सक्ने विपद व्यवस्थापन गर्न तथा विपदबाट पिडित नागरिकहरूलाई राहत तथा उद्धारका कार्यक्रम सन्चालन गर्न स्थानीय अनुकूलन योजना तर्जुमा / समुदाय तहमा अनुकूलन योजना तर्जुमा बनाई कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ । जलवायुको दृष्टिकोणले व्यवस्थित गाउँहरू/बस्तीहरू बनाउने, जलवायुको दृष्टिकोणले व्यवस्थित खेती प्रणाली विकास गर्ने, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी शिक्षा समावेश भएको पाठ्यक्रम निर्माण गरि विद्यालयहरूमा पठन पठन गर्ने, विपद व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकम मौज्जात गरी आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्ने, फोहरजन्य वस्तुको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्न दम्पिड साइडको खोजि गर्ने, नदीनाला तालतलैया पोखरी गढाहा तथा सिमसार क्षेत्रको संरक्षण गर्ने, विपद व्यवस्थापन समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, बाढी एवं नदी कटानका कारण जोखिम भएका ठाउँमा आवश्यकता अनुसार तटबन्धन रितर्निग वाल निर्माणका साथै वृक्षारोपण गर्ने र भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माणका लागि भवन आंचार संहितालाई कडाईका लागु गर्नु पर्दछ ।

ड. संस्थागत विकास तथा सुशासन

संविधानले सार्वजनिक प्रशासनमा सुशासनको प्रत्याभूति गर्ने, मानवाधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै विधिको शासन कायम राख्ने, रास्ट्रिय सुरक्षा प्रणालीको विकास शान्ति सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने, भष्टचार र अनियमितता नियंत्रणका लागि प्रभावकारी उपाय अवलम्बन गर्ने नीति लिएको छ । संस्थागत विकास तथा सुशासनका आयामहरूमा दिगो विकास लक्ष्य १६ ले शान्ति, न्यायपूर्ण तथा सबल संस्था बनाउने र लक्ष्य १७ ले बहुसरोकार साझेदारी गर्ने विषयहरू रहेका छन् ।

गाउँपालिका स्थापना पछि अहिले सम्म कर्मचारी समायोजन भई स्थायी प्रकृतिको नहुँदा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन प्राथमिकता पाउन सकेको छैन । दुई आर्थिक वर्षमा ग्रामीण विकासको लागि न्यायोचित वितरण प्रणाली र समानता कायम गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । प्रत्येक वडाको विकास कसरी गर्ने, स्रोतको सङ्कलन र परिचालन कसरी गर्ने र कसरी आत्मनिर्भर हुने भन्ने बारेमा गाउँपालिका लागि परेको छ । कानून निर्माण तर्फ गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन २०७५, गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७५, शिक्षा ऐन २०७५, सामाजिक सुरक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ उल्लेखनीय काम भएका छन् । विद्युतीय सुशासन तर्फ: विद्युतीय हाजिरी, इमेल, इन्टरनेट, वेबसाइट निर्माण नागरिक वडापत्र भएको छ ।

गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरूमा आवश्यक जनशक्ति र बजेटको अभाव हुनु, योजनाबद्ध विकासको थालनी हुन नसक्नु, सरोकारवाला निकायहरूबिच विकासका कार्यमा समन्वय कमी हुनु, नागरिक वडापत्रबारे सेवाग्राही अनभिज्ञ हुनु र योजनाको सार्वजनिक लेखापरीक्षण कागजी रूपमा मात्र सम्पन्न हुनु आदि समस्याहरू रहेका छन् ।

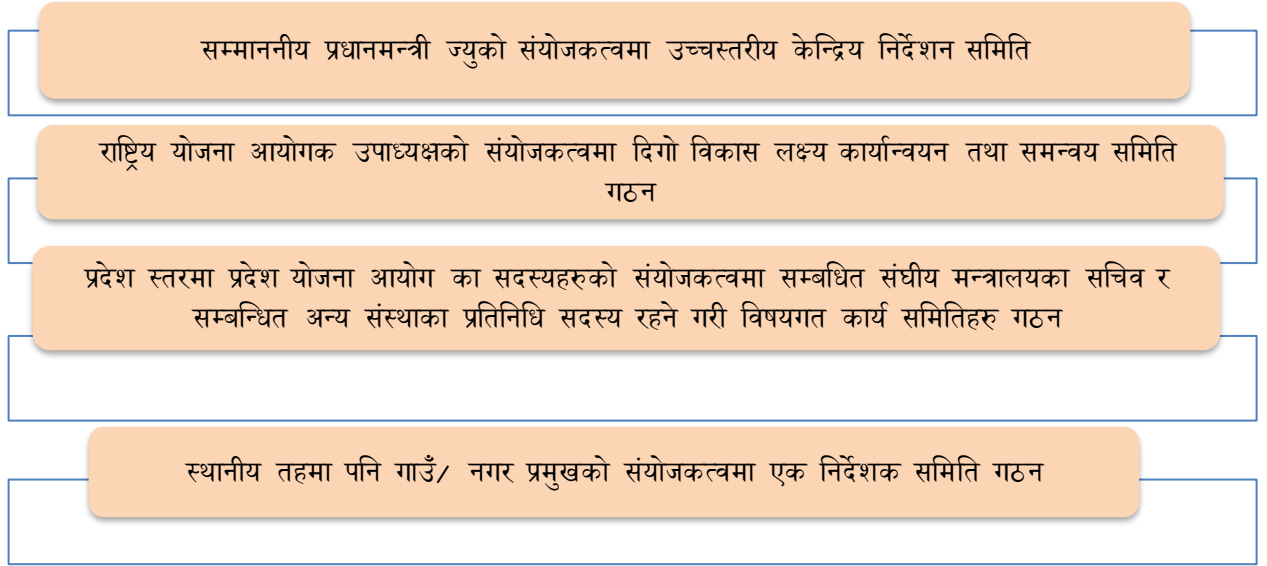
गाउँपालिकाको विकासमा सबै पक्षको चासो रहने गर्दछ । विशेष गरी पारदर्शी, जवाफदेही र उत्तरदायित्वका विषयहरू । यी विषयहरूलाई सम्बोधन गर्न गाउँपालिकाले नीति बनाउनु जरुरी छ । गाउँपालिकामा सेवालिन आउने सेवाग्राहिलाई सरल सहज एवं शीघ्र रूपमा सेवा लिने वातावरण निर्माणका लागि कार्यालयको शुरु विन्दुमै एक सोधपुछ तथा सहायता कक्षको व्यवस्था मिलाउने, सेवालिन आवश्यक पर्ने निवेदनहरू पालिकाबाट नै उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने । पालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त एवं समय सापेक्ष बनाउन सूचना प्रविधिमा आधारित बनाउने । नागरिकहरूको सूचनाको हकलाई सुनिश्चित गर्न गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने तथा सम्पादन भए गरेका सबै प्रकारका क्रियाकलापहरूलाई गाउँपालिकाको Web Site तथा आधिकारिक Facebook पेजबाट नियमित रूपमा सूचना अध्यावधिक गरी पारदर्शिता तथा सुशासनको प्रबर्द्धन गर्ने । व्यक्तिगत घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा भत्ता, नक्शा पास, राजस्व प्रशासन योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन जस्ता जनतासंग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने विषय र क्षेत्रको विद्युतीय प्रणाली मार्फत शीघ्र सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाउने । नियमित रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने र सुनुवाईका बखत सेवाग्राही तथा अन्य सरोकारवाला पक्ष बाट रास हुने गुनासोहरूको यथाशिघ्र फछ्योट गर्ने तथा प्राप्त सुझावहरूलाई आत्मसाथ गर्दै कार्यालयलाई सेवामैत्री बनाउदै लगिनेछ । कर्मचारीहरूको समय पालनामा अनुशासन कायम गर्न सबै कार्यालयमा विद्युतीय हाजिरको प्रबन्ध गरी सोको अनिवार्य प्रयोग हुने र प्रत्येक महिनाको हाजिरी अभिलेखको प्रतिवेदन अर्को महिनाको पहिलोभित्र कार्यालय प्रमुख समक्ष पेश भै सोको यथार्थ मुल्यांकन हुने व्यवस्था मिलाउने आदि ।

२.३ सबल ,कमजोर, अवसर र चुनौतिहरु (विश्लेषण)

सबल पक्ष	कमजोर पक्ष
<ul style="list-style-type: none"> ○ नेपाल संविधानको अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको साझा सूचीमा भएका १५ वटा विषयहरु दिगो विकासको १६ वटा सूचकहरु समेट्नु । ○ दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण गर्न संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीच नीतिगत रूपमा जिम्मेवारी किटान हुनु । जस्तै : संघ : दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति निर्माण , लक्ष्य निर्धारण, समन्वय तथा अनुगमन , प्रदेश : दिगो विकास लक्ष्यको प्रदेश तहमा आन्तरिकिकरण , कार्यान्वयन तथा समन्वय,स्थानीय तह: दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीय तहमा कार्यान्वयन प्रक्रियाको शुरुवात ○ राजनीतिक स्थायित्व, स्थानीय तहमा स्पष्ट बहुमतको सरकार हुनु । 	<ul style="list-style-type: none"> ○ गरिब केन्द्रित सशक्तीकरण कार्यक्रमहरु बढी वितरणमुखी हुनु । ○ संस्थागत र सरकारी निकायमा सुशासनको कमी हुनु । ○ गाउँपालिकामा दिगो विकास लक्ष्यसँग सम्बन्धित केही कार्यक्रमहरु संचालन भएता पनि योजनाको उद्देश्यमा आधारित अनुगमन नहुनु साथै प्रतिवेदन समेत नहुनु । ○ लक्षित वर्गमा पर्याप्त लगानी नहुनु/नपुगनु साथै लक्षित वर्गले लगानीलाई अपनत्व ग्रहण नगर्नु । ○ राजनीतिक तथा प्रशासनिक पहुँचका आधारमा योजना तयारी तथा बजेट विनियोजन हुनु । ○ दक्ष जनशक्तिको कमी हुनु ।
अवसर	चुनौती
<ul style="list-style-type: none"> ○ विजयनगर गाउँपालिकाले आवधिक योजना र वार्षिक बजेटमा दिगो विकास लक्ष्यलाई प्राथमिकता दिइ कार्यान्वयन गर्न सकिने अवसर छन् । ○ संविधानको साझा सूचीमा भएका विषयहरु कानुन निर्माण , संरचना र कार्यप्रणाली स्थापित गर्न नीतिगत आधार बनाएर अघि बढ्न अवसर हुनु । ○ स्थानीय तहमा निर्वाचित नेतृत्वको कारण सृजनशीलतालाई कामलाई कार्यान्वयन गर्ने अवसर उपलब्ध हुनु । 	<ul style="list-style-type: none"> ○ समायोजन हुँदा पनि दक्ष कर्मचारी प्रदेशमा आउन नमान्नु । ○ संविधानको साझा अधिकारको सूचीमा भएका विषयवस्तु स्थानीय तह उत्तरदायी नभएको । ○ अधिकारक्षेत्रको बाँडफाँटमा अन्योल हुनु । ○ प्रशासनिक तथा आर्थिक अनुशासन कायम गर्ने प्रभावकारी प्रणाली विकास एवं कार्यान्वयन हुन् नसक्नु । ○ स्थानीय तहले सामनिकारण अनुदान भन्दा श-सर्त अनुदानको कार्यक्रम बढ्दै जानु । ○ स्थानीय तहको वेरुजु दिन प्रति दिन बढ्दै जानु ।

परिच्छेद ३ : दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण

३.१. संस्थागत संयन्त्रको निर्माण

३.२. स्थानीय तहमा संस्थागत संयन्त्र

दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण गर्न स्थानीय तहहरूले आफ्ना नीति तथा कार्यक्रममा आन्तरिकिकरण गर्न आवश्यक छ । मध्यकालीन खर्च संरचना, आवधिक योजना र वार्षिक बजेट निर्माणमा दिगो विकास लक्ष्यहरू समावेश गर्न स्थानीय तहमा संस्थागत संयन्त्रको व्यवस्था हुनु पर्दछ । यसका लागि सम्बन्धित गाउँपालिकाको अध्यक्ष / नगरप्रमुखको संयोजकत्वमा एक निर्देशक समिति रहनु पर्दछ । सो समितिमा निम्न लिखित सदस्यहरू तथा सदस्य सचिव रहने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

(क) अध्यक्ष वा प्रमुख	संयोजक
(ख) उपाध्यक्ष वा उपप्रमुख	सदस्य
(ग) कार्यपालिकाक सदस्यहरू सबै	सदस्य
(घ) स्थानीय तहका विषय क्षेत्रका कार्यालय प्रमुख	सदस्य
(ङ) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य सचिव

३.३. विजयनगर गाउँपालिकाको परिमाणात्मक लक्ष्य र सूचकहरू

क्र.सं	विजयनगर गाउँपालिकाको परिमाणात्मक लक्ष्य	आधार वर्ष २०७८	विजयनगर गाउँपालिकाको सूचकहरू २०८६ (सन् २०३०)
	दिगो विकास लक्ष्य १: सबै क्षेत्रमा रहेको सबै किसिमका गरिबीको अन्त्य गर्ने।		
१.	दैनिक १.२५ डलर भन्दा कम आम्दानी भएको जनसंख्या न्यूनीकरण गर्ने।	३९.४	२४.२४ मा झर्ने
२.	प्रतिव्यक्ति आय अमेरिकी डलरमा	९५	१२५
३.	जातीय विभेदका औपचारिक तथा अनौपचारिक मुद्दा	हाल विभेद छैन	० विभेदरहित समाज रहने।
४.	सामाजिक सुरक्षा नीति तयार गरी सबै वडामा लागु गर्ने।	हाल छैन	कार्यान्वयन भएको हुनेछ।
५.	समान काम समान ज्याला नीति निर्माण गरी लागु गर्ने।	हाल छैन	कार्यान्वयन भएको हुनेछ।
६.	गाउँपालिका र नागरीकले संचालन गर्न पब्लिक कम्पनिमा सबैको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने।	हाल छैन	नीति कार्यान्वयन भएको हुनेछ।
७.	बजार समितिहरूमा महिला र पुरुषको समान सहभागिता सुनिश्चित	हाल छैन	५०% महिला
८.	विजयनगर गाउँपालिकाको उत्थानशील योजना तयार गरी लागु गर्ने	हाल छैन	उत्थानशील योजना मुताविक कार्यक्रमहरू संचालन भएको हुनेछ।
	दिगो विकास लक्ष्य २ : भोकमरी अन्त्य गर्ने र, खाद्य सुरक्षार उन्नत पोषण प्राप्त गर्ने र दिगो कृषि प्रवर्द्धन गर्ने।		
९.	विपन्न परिवारका महिलालाई गर्भाविस्था तथा सुत्केरी समयमा तिन वर्षसम्म पोषण भत्ता उपलब्ध गराउने नीति तयार गरी कार्यान्वयन गरीने छ।	हाल छैन	कार्यान्वयन भएको हुनेछ।
१०.	औपचारिक रुपमा जमिनको हक स्थापित गरीनेछ	८ %	५००० लाई जमिनको हक स्थापित गरिने छ अर्थात् ० मा झार्ने।
११.	सबै किसानले बाली उत्पादन पात्रो तयार गरी सोही मुताविक उत्पादन गर्छन्	हाल छैन	६० प्रतिशत भन्दा बढी किसानले वार्षिक उत्पादन पात्रो तयार गरेका हुनेछन्।
१२.	जनताको सहभागितामा बजार केन्द्रहरू स्थापना भइ संचालनमा रहेका हुनेछन्।	हाल छैन	प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक/एक वटा बजार केन्द्र रहेका हुनेछन्।
१३.	जनताको सहभागितामा कृषि आपूर्ति केन्द्र स्थापना	हाल छैन	२ वटा
१४.	जनताको सहभागितामा गाउँपालिकाले उद्योगहरू संचालन गरेको हुनेछ।	संचालित छन्	उद्योग ग्राम स्थापना भएका हुने छन्।
१५.	जलवायु सूचना केन्द्रहरू स्थापना गर्ने	हाल छैन	१ वटा
१६.	माटो परिक्षण केन्द्र स्थापना	हाल छैन	१ वटा
१७.	किसान पाठशाला स्थापना	हाल छैन	७ वटा
१८.	प्रत्येक वडाहरूमा स्मार्ट नर्सरीको स्थापना	०	७ वटा
	दिगो विकास लक्ष्य ३ : सबै उमेर समूहका व्यक्तिका लागि स्वस्थ जीवनको सुनिश्चितता गर्दै समृद्ध जीवनस्तर प्रवर्द्धन गर्ने		

	।		
१९.	संस्थागत सुत्केरी सुविधा	५७ प्रतिशत	सत प्रतिशत
२०.	मातृ मृत्यु दर प्रत्येक १ लाख जीवित बच्चांमा	२८३	७०
२१.	गाउँपालिकामा सुविधा सम्पन्न अस्पताल स्थापना गर्ने।	हाल छैन	१ अस्पताल १५ शैयाको
२२.	नसर्ने रोगबाट हुने मृत्यु	१५%	५ प्रतिशत
२३.	सबै गाउँपालिकावासीको स्वास्थ्य बिमा निरन्तर भइरहेको हुनेछ ।	१५%	सबै नागरिकले बिमा गरेको हुनेछन।
२४.	गाउँपालिकावासीको स्वास्थ्य प्रोफाइल तयार भइरहेको हुनेछ।	छ	आवश्यकता अनुसार परिमार्जित गर्दै लैजाने छ ।
२५.	कुष्ठरोग पत्ता लाग्ने दर	११	०
२६.	मादक पदार्थ सदुपयोग आचारसंहिता निर्माण तथा कार्यान्वयन	छैन	आचार संहिता निर्माण गराई लागु गर्ने ।
२७.	गाउँपालिकाभित्र सुरक्षित सडक	५०%	१००%
२८.	प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रममा जनता सहभागी हुनेछन ।	हाल छैन	लागु भएको हुनेछ ।
दिगो विकास लक्ष्य ४: समावेशी तथा समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र सबैको लागि सिकाइका अवसरहरू प्रवर्द्धन गर्ने ।			
२९.	प्राथमिक विद्यालयमा खुद भर्ना दर	५९%	९५%
३०.	प्राथमिक तह पुरा गर्ने दर	३२%	५०%
३१.	१५ देखि २४ वर्षको साक्षरता दर	८६%	९९%
३२.	प्राविधिक शिक्षालयहरू स्थापना	२ वटा	७ वटा
३३.	आइसीटी उपलब्ध भएका विद्यालयहरू	६ वटा	२६ वटा
३४.	विद्यालयका भौतिक पूर्वाधारहरू समावेशी र अपाङ्गमैत्रि भएको हुने।	१३ वटा	शत प्रतिशत
दिगो विकास लक्ष्य ५: लैङ्गीक समानता हासिल गर्ने तथा सबै महिला, किशोरी तथा बालबालीकालाई सशक्त बनाउने			
३५.	समान काममा समान ज्याला नीति	हाल छैन	नीति बनाई लागु भएको हुनेछ ।
३६.	नेपालको संविधान र ऐन/कानूनसंग सम्बन्धित महिला, बालबालीका, किशोरी तथा बालबालीका सम्बन्धी प्रावधानहरू बारे जानकारीमूलक कार्यक्रम ।	हाल भएको	थप प्रभावकारी बनाउने ।
३७.	बल विवाह उन्मूलन	छैन	शत प्रतिशतमा झार्ने ।
३८.	बुहारी सशक्तिरण कार्यक्रमको पाठ्यक्रम बनाएर (२१ देखि ५० वर्षसम्मका निरक्षर बुहारीलाई पढाउने) ।	०	९५% मा पुरयाउने।
३९.	महिला सुरक्षा तथा सशक्तीकरण नीति	छैन	कार्यान्वयन भएको हुने
४०.	घरायसी कामलाई व्यावसायिक कामका रूपमा मान्यता दिने वातावरण निर्माण ।	हाल छैन	मान्यता पाएको हुने।
४१.	महिलाको दैनिक शारीरिक श्रम	१४ घण्टा	दैनिक ८ घण्टामा सिमित गराउने ।
४२.	प्राविधिक शिक्षामा महिलाको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	३५%शिक्षित जनसंख्याको	५० प्रतिशतमा महिला सहभागिता

४३.	सबै प्रकारका उपभोक्ता समितिमा महिलाको भूमिका सुनिश्चित गर्ने।	३३%	५०% सहभागिता पुरयाउने ।
	दिगो विकास लक्ष्य ६: सबैका निमित्त पानी तथा सरसफाईको उपलब्धताका साथै यसको दिगो व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने ।		
४४.	सुरिक्षित पिउने पानीको व्यवस्था गर्ने	७०%	शत प्रतिशत घरमा धारा पुगेको हुनेछ ।
४५.	शौचालयको उपलब्धता	९९%	शत प्रतिशत घरमा पुरयाउने ।
४६.	सार्वजनिक शौचालयको उपलब्धता	५ वटा	थप ५ स्थानमा
४७.	ल्याण्डफील साइट निर्धारण	०	१
४८.	फोहोर प्रशोधन केन्द्रको स्थापना	०	१
४९.	गाउँपालिकामा हानिकराक रसायन वस्तुहरूको प्रतिबन्ध लगाउने ।	०	निति निर्माण गरी कार्यान्वयन भएको हुने ।
५०.	गाउँपालिकालाई प्लाष्टिक झोला मुक्त पालिका घोषणा गर्ने ।	०	निति निर्माण गरी कार्यान्वयन भएको हुने।
५१.	जनताको सहभागितामा प्रत्येक शुक्रवार २ घण्टा नियमितरूपमा सरसफाई गरिएको हुने ।	०	उत्कृष्ट सरसफाई भएको गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित भएको हुने।
	दिगो विकास लक्ष्य ७: बेहोर्न सकिने भरपर्दो दिगो र आधुनिक उर्जामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।		
५२.	विजुलीको उपलब्धता	९५%	शत प्रतिशत घरमा
	दिगो विकास लक्ष्य ८: सबैका लागि स्थिर समावेशी तथा दिगो आर्थिक वृद्धि पूर्ण तथा उत्पादनशील रोजगारी र मर्यादित कामलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।		
५३.	प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा वृद्धि।	०.२ %	४ %
५४.	कृषि क्षेत्रको बिद्धि दर	१	१० %
५५.	गाउँपालिका र नागरिकहरूको सहकार्यमा पब्लिक लिमिटेड कम्पनि स्थापना गरेर आयआर्जन तथा रोजगार सिर्जना गर्ने ।	० ० ० ० ० ०	१ फर्निचर उद्योग १ खाद्यान्न उद्योग १ जडिबुटी उद्योग १ पर्यटन उद्योग १ पशुपालन उद्योग १ कृषि उद्योग
५६.	युवाहरूलाई पालिका स्तरमा नै प्राविधिक सिप सिकाउने ।	०	१ सुविधा सम्पन्न बहुउद्देश्यीय प्राविधिक सिप विकास केन्द्र स्थापना गर्ने ।
५७.	गाउँपालिकालाई बालश्रम मुक्त घोषणा गर्ने ।	०	नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
५८.	बाल सैनिक निषेधीत क्षेत्र घोषणा गर्ने।	०	नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
५९.	पर्यटन प्रवर्द्धन लक्षित गरेर सांस्कृतिक संग्रहालय स्थापना गर्ने	०	२ वटा
६०.	गाउँपालिकाको विविधतालाई झल्काउने र सबै सांस्कृतिक प्रतिनिधित्व हुने गरी साँस्कृतिक समुहहरू निर्माण गरी प्रवर्द्धन गर्ने	०	७ वटा पत्येक वडामा एक वटा

६१.	योजनाबद्ध रूपमा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने पर्यटन नीति र योजना तार्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने।	०	योजना कार्यान्वयन भएको हुने ।
६२.	नागरिक र पालिकाको साझेदारीमा पर्यटन उद्योग संचालन गर्ने ।	०	१
६३.	पार्क तथा मनोरञ्जन क्षेत्रहरू स्थापना गर्ने।	०	४
६४.	विजयनगरलाई विशेष पर्यटन क्षेत्रका रूपमा विकास गर्ने।	०	डिपिआर तयार गरी परियोजना निर्माण गर्ने।
६५.	विजयनगर वन क्षेत्रलाई रमणीय पर्यटकीय स्थलका रूपमा विकास गर्न प्रादेशिक तथा राष्ट्रिय गन्तव्यमा सूचिकृत गर्ने ।	२०%	शत प्रतिशत
६६.	१५वर्ष माथिका नागरिकहरूको बैंक खाता	८०	शत प्रतिशत
६७.	व्यापार तथा व्यावसायको कारोबार बैंक मार्फत गर्ने	१	प्रत्येक वडामा
दिगो विकास लक्ष्य ९: उत्थानशिल पूर्वाधारको निर्माण, समावेशी तथा दिगो औद्योगिकिकरणको प्रवर्द्धन र नवप्रवर्द्धनलाई प्रेरित गर्ने			
६८.	१२महिना संचालन हुने स्तरीय सडक संजालको वृद्धि गर्ने सबै सडक पिच भएको हुनेछ	४० कि.मि. पिच	२०० कि मि पिच.
६९.	नागरिक को सहभागितामा वातावरण मैत्री उद्योगहरू स्थापना	०	७ वटा उद्योग
७०.	उद्यम विकासका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	६०० जना	२००० जना
७१.	गाउँपालिका स्तरमा उद्यम विकास सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने।	१ वटा	१ थप व्यवस्थित गर्ने
७२.	गाउँपालिकामा सामाजिक अनुसन्धान शाखा खोल्ने।	०	१
७३.	सबै टोलमा मोबाइल नेटवर्क र इन्टरनेट सुविधाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने।	भर नपर्दो सेवा	भरपर्दो सेवा सबै वडामा गुणस्तरीय बनाउने
दिगो विकास लक्ष्य १०: देशभित्र तथा देशहरूबीच असमानता घटाउने ।			
७४.	नीतिहरू निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	०	वित्तीय नीति समान ज्याला नीति सामाजिक सुरक्षा नीति ।
दिगो विकास लक्ष्य ११: शहरहरू एवम् मानव बस्तीहरूलाई समावेशी, सुरक्षित, उत्थानशील र दिगो बनाउने ।			
७५.	यातायात व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाभरि नै टाइम कार्ड लागु गरीने अपांग र जेष्ठ नागरिकलाई सार्वजनिक छुट दिने व्यवस्था गर्ने ।	०	टाइम कार्ड लागु गरी प्रयोग गरिने छ ।
७६.	यातायात व्यवस्थापन नीति बनाइ निश्चित मापदण्डका गाडीहरूलाई मात्रै सार्वजनिक यातायातका रूपमा प्रयोग गर्न अनुमति दिने ।	हाल छैन	नीति बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
७७.	गाउँपालिकाको मुख्य सडक र चक्रपथ कालोपत्रे भएको हुने	मुख्य सडक ४० कि.मि.पक्कि भएको	चक्रपथ कालोपत्रे भएके हुनेछ ।
७८.	पार्क तथा उद्यानहरू निर्माण गर्ने ।	०	७ वटा
७९.	सार्वजनिक स्थलहरूमा वृक्षारोपण गर्ने ।	०	७ वडाका सार्वजनिक स्थलहरूमा
८०.	विद्यालय, सरकारी तथा सडक किनारहरूमा वृक्षारोपण गर्ने।	०	५० स्थान

	दिगो विकास लक्ष्य १२: सिगो उपभोग तथा उत्पादन प्रणाली वा ढाँचाहरु सुनिश्चित गर्ने		
८१.	गाउँपालिकाले १० वर्षे उत्पादन तथा उपयोग खाका तयार गरी लागु गर्ने ।	०	लागु गरिने
८२.	घरेलु व्यावसायिक योजना तयार गरी सोहि मुताविक कार्य गर्ने ।	०	गरिने
८३.	जलस्रोत तथा उर्जा व्यवस्थापन नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन।	०	नीति निर्माण भइ कार्यान्वयन भएको हुने।
८४.	भू उपयोग नीति र योजना निर्माण-गरी कार्यान्वयन गर्ने।	०	भू उपयोग नीति र ऐन तयार-गरी कार्यान्वयन भएको हुनेछ
८५.	गाउँपालिकामा संचालित उद्योगहरुलाई सामाजिक उत्तरदायित्व बहन गर्ने नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने।	हाल छैन	नीति तयार गरी कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।
	दिगो विकास लक्ष्य १३: जलवायु परिवर्तन र यसका प्रभावसंग जुध्न तत्काल कार्य अघि बढाउने		
८६.	गाउँ पालिकाको जलवायु न्यूनीकरण तथा अनुकूलन योजना बनाएर लागु गर्ने।	हाल छैन	लागु भएको हुनेछ ।
८७.	जलवायु अनुकूलन स्मार्ट नगरका रूपमा विकास गर्न नीति तथा कार्यक्रमहरु तयार गरी लागु गर्ने ।	हाल छैन	नीति तयार भइ लागु भएको हुनेछ।
८८.	जलवायु स्मार्ट खेती प्रणाली विकास गर्न नीति तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी लागु गर्ने ।	हाल छैन	नीति तयार भइ लागु भएको हुनेछ।
८९.	गाउँपालिका स्तरीय पाठ्यपुस्तक तयार गरी लागु गर्ने।	०	आधारभूत विद्यालय देखि स्थानीय पाठ्यक्रम लागु भएको हुनेछ।
९०.	जनचेतनाका कामहरुलाई नियमित रूपमा संचालन गर्ने ।	०	प्रत्येक वडामा
९१.	जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकूलन समुहहरु गठन गरी सवलीकरण गर्ने	०	प्रत्येक वडामा
	दिगो विकास लक्ष्य १५: भू-सतह, भुपरिधिस्तरिय परिस्थितिकीय प्रणालीको दिगो उपयोग, रक्षा र पुनर्स्थापन गर्ने, वनले दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने, मरुभूमिकरण बिरुद्ध लड्ने र जमिनको क्षयीकरण रोक्नुका साथै यसलाई उल्ट्याउने तथा जैविक विविधताको क्षतिलाई रोक्ने		
९२.	सामुदायिक वनको दिगो व्यवस्थापन		सबै सामुदायिक वनमा
९३.	निजि तथा पारिवारिक वनको दिगो व्यवस्थापन	०	सबै निजि तथा पारिवारिक वन
९४.	हाइटेक नर्सरी स्थापना गर्ने ।	०	७ वटा
९५.	गाउँपालिकाको परिस्थितिकीय प्रणाली र जैविक विविधतालाई समेटेर प्रोफाइल तयार गर्ने।	०	प्रोफाइल तयार भएको हुनेछ।
	दिगो विकास लक्ष्य १६: दिगो विकासका निम्ति शान्तिपूर्ण र समावेशी समाजको प्रवर्द्धन गर्ने, न्यायमा सबैको पहुँच प्रदान गर्ने र सबै तहमा प्रभावकारी जवाफदेही र समावेशी संस्था निर्माण गर्ने		
९६.	गाउँपालिकालाई हिंसा मुक्त गाउँपालिकाका रूपमा विकास गर्न घर स्तरिय प्रतिबद्धता पत्र वडा कार्यालयमा पेश गर्न लगाउने।	हाल प्रतिबद्धता पत्र जारी भएको छैन	९५% घरले हिंसा नगर्ने प्रतिबद्धता पत्र वार्षिक रूपमा गाउँपालिकामा पेश गरेका हुनेछन ।
९७.	गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिकाका रूपमा विकास गरी घोषणा गर्ने ।	०	घोषणा पत्र सार्वजनिक गरिएको हुनेछ।

९८.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय र सबै खाले कार्यालयमा नागरिक वडापत्र अनिवार्य राख्ने।	०	नागरिक वडा पत्र
९९.	सबै कार्यालयमा सहायता कक्ष अनिवार्य रूपमा राख्ने ।	०	सहायता कक्षको मूल्यांकन प्रतिवेदन
१००.	गाउँपालिकाभित्र सबै सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्थाहरू, सहकारीहरू, विद्यालयहरू सबैले चौमासिक / वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन सम्बन्धित वडा कार्यालयमा अनिवार्य बुझाउने ।	०	गाउँपालिकामा प्राप्त प्रगति प्रतिवेदनहरू
१०१.	गाउँपालिकाका गतिविधिहरू मासिक रूपमा सामुदायिक रेडियो र वेभसाइट मार्फत जानकारी गराउने।	०	रेडियो तथा वेभसाइटका अभिलेखहरू
दिगो विकास लक्ष्य १७: दिगो विकासक लागि कार्यान्वयनका उपायहरू / साधनहरूलाई सुदृढ गर्ने र अन्तर्राष्ट्रिय साझेदारीलाई पुनः जीवन्त तुल्याउने ।			
१०२.	इन्टरनेट प्रयोग गर्ने ५ देखि ४९ वर्षका महिला प्रतिशत	२५%	८८%
१०३.	इन्टरनेट प्रयोग गर्ने ५ देखि ४९ वर्षका पुरुष प्रतिशत	४६%	१०० %
१०४.	इन्टरनेट घनत्व (प्रति १०० जनामा)	६०%	८५%
१०५.	मोबाइल प्रयोग गर्ने ५ देखि ४९ वर्षका महिला प्रतिशत	२५%	५०%
१०६.	मोबाइल प्रयोग गर्ने ५ देखि ४९ वर्षका पुरुष प्रतिशत	४६%	९०%
१०७.	मोबाइल फोन पुगेको प्रतिशत	५१.६%	९०%
१०८.	कुल बजेटको अनुपातमा संघीय र प्रादेशिक सरकार मार्फत प्राप्त अनुदान (प्रतिशत)	६०%	५५%
१०९.	कुल बजेटको अनुपातमा राजस्व बांडफांडबाट प्राप्त रकम (प्रतिशत)	१३%	१०%

३.४. दिगो विकास लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण, परिमाणात्मक लक्ष्य र सूचकहरू

तालिका ३.१ दिगो विकास लक्ष्य १: हरेक क्षेत्रमा रहेको सबै स्वरूपको गरिबीको अन्त्य गर्ने

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
	परिमाणात्मक लक्ष्य १.२ सन २०३० सम्ममा राष्ट्रिय परिभाषाहरू वमोजिम गरिविका सबै आयामहरू बाचिरहेका सबै उमेरका पुरुष महिला र बालबालिकाहरूको अनुपात कम्तिमा आधा घटाउने ।														
१.२.१	लिङ्ग र उमेर अनुसार राष्ट्रिय गरिबी रेखा मुनि रहेका जनसंख्याको अनुपात	२१.६	१७.१	१८	१३.८	१४.५	१०.५	११	४.९	५					
१	राष्ट्रिय गरिबीको रेखामुनि रहेका सबै उमेरका महिलाहरू (प्रतिशत)			०		०		०	५	४	ने.जी.सं (लघु क्षेत्र अनुमान)		आवधिक (ने.जी.सं वर्ष)	के.त.वि.	
१.२.२	राष्ट्रिय परिभाषाहरू वमोजिम गरिविको सबै आयामहरूमा रहेका उमेरका पुरुष महिला र बालबालिकाहरूको अनुपात														
१	बहुआयामिक गरिबीमा रहेको जनसंख्या (प्रतिशत)	२८.६	२२.७	२४	१८.३	२०	१३.९	१५	६	७	ने.व.स., ने.जी.सं, रा.ज.ग.		ने.जी.सं र ने.व.सू वर्ष	के.त.वि.	
२	राष्ट्रिय गरिबीको रेखामुनि रहेका बालबालिका (५ वर्षमुनिका प्रतिशत)	३६	२७.७	२६	२१.५	२०	१५.३	१४	५	४	ने.जी.सं (लघु क्षेत्र अनुमान)		आवधिक (ने.जी.सं वर्ष)	के.त.वि.	
१.३	परिमाणात्मक लक्ष्य १.३ राष्ट्रिय रूपमा उपयुक्त सामाजिक सुरक्षा प्रणालीहरू र फ्लोरस लगायतका उपायहरू सबैका लागि कार्यान्वयन गर्ने र सन २०३० सम्ममा गरिव र संकटग्रस्त कमजोर अवस्थामा रहेका व्यक्तिहरूलाई उल्लेख्य रूपमा समावेश														
१.३.१	सामाजिक सुरक्षा प्रणालीद्वारा समेटिएका जनसंख्याको अनुपात (लिङ्ग, बालबालिका, बेरोजगार व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिकहरू, अपाङ्गता भएका, गर्भवति महिला, शिशु, कार्यस्थलमा लागेको चोटपटक र गरिव तथा संकटग्रस्त कमजोर वर्ग अनुसार)														
१	कुल बजेटमा सामाजिक सुरक्षा खर्च (प्रतिशत)	११	१२.१	१२.१	१२.९	१२.९	१३.७	१३.७	१५	१५	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र	लिङ्ग, सामाजिक समूह, उमेर समूह	वर्षिक	म.ले.नि.का. / स्थानीय तह	
१.४	परिमाणात्मक लक्ष्य १.४ सबै महिला तथा पुरुषहरू विशेष गरेर गरिव र संकटग्रस्त अवस्थामा रहेका महिला र पुरुषहरूको आर्थिक स्रोत साधनहरूमा समान अधिकार सुनिश्चित गर्ने, यसको साथै आधारभूत सेवा सुविधाहरूमा पहुँच, भूमि माथिको स्वामित्व र नियन्त्रण एवं अन्य स्वरूपका सम्पति, उत्तराधिकार, पत्रिक सम्पति, प्राकृतिक स्रोत साधनहरू, उपयुक्त नया प्रविधि तथा लघु वित्त लगायतका वित्तीय सेवाहरूमा यिनहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने														
१.४.१	आधारभूत सेवाहरूमा पहुँच भएका परिवारहरूमा बस्ने जनसंख्याको अनुपात														
१	३० मिनेटको पैदलयात्रामा बजारको केन्द्रसम्म पहुँच भएका परिवार (कुल परिवारको प्रतिशत)	४५	५७	५२	६६	६१	७५	७०	९०	८६	ने.व.स., ने.जी.सं, रा.ज.ग.	वडा (रा.ज.ग.)	जनगणना र सर्वेक्षण वर्ष	के.त.वि.	
२	औपचारिक वित्तीय सेवामा समेटिएका परिवार (कुल परिवारको प्रतिशत)	४०	५०.७	४५	५८.७	५२	६६.७	६१	८०	७५	ने.व.स., ने.जी.सं, रा.ज.ग.	वडा (रा.ज.ग.)	जनगणना र सर्वेक्षण वर्ष	के.त.वि.	

१.४.२	कानूनी रूपमा मान्यताप्राप्त कागजसहितका जमिनमाथि मोहियानी (Tenure) भएका र जमिनमाथिको अधिकार सुरक्षित ठान्ने कुल वयस्क जनसंख्याको अनुपात (लिङ्ग र मोहियानीको किसिमअनुसार)													
१	महिलाहरूको नाममा रहेको सम्पत्ति/ठोस देखिने धनसम्पत्ति (कुल सम्पत्तिको प्रतिशत)	१९.७	२५.१	२०	२९.२	२३	३३.२	२५.	४०	३०	ने.जी.स. र ने.ब.सू.स., ने.ज.स्वा.स., रा.ज.ग.	वडा (रा.ज.ग.वाट)	जनगणना र सर्वेक्षण वर्ष	जनगणना र सर्वेक्षण वर्ष
१.५	परिमाणात्मक लक्ष्य १.५: गरिब र संकटग्रस्त (Vulnerable) अवस्थाहरूमा रहेका मानिसहरूको उत्थानशीलता (Resilience) निर्माण गर्ने र यस्ता मानिसहरूको वातावरणसँग सम्बन्धित विषम घटनाहरूका साथै अन्य आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय नकारात्मक धक्काहरू (Shocks) र विषद्हरूका जोखिमहरू तथा कमजोरपनलाई कम गर्ने													
१.५.१	विपद्का कारणले मृत्यु हुने, बेपत्ता भएका व्यक्तिहरू र प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या (प्रति १ लाख जनसंख्यामा)													
१	विपद्का घटनाहरूबाट मृत्यु (संख्या)	८८९१	३३१	३५०	२६८	३००	२०५	२८०	१००	१४४	प्रशासनिक प्रतिवेदन	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
२	हराइरहेका र विपद्को कारण प्रभावित भएका व्यक्तिहरू (संख्या प्रति १ लाख जनसंख्यामा)	४१५	४०२	७२	३९२	६०	३८२	५०	५०	३६	प्रशासनिक प्रतिवेदन	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
	परिमाणात्मक लक्ष्य १.५: गरिब र संकटग्रस्त (Vulnerable) अवस्थाहरूमा रहेका मानिसहरूको उत्थानशीलता (Resilience) निर्माण गर्ने र यस्ता मानिसहरूको वातावरणसँग सम्बन्धित विषम घटनाहरूका साथै अन्य आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय नकारात्मक धक्काहरू (Shocks) र विषद्हरूका जोखिमहरू तथा कमजोरपनलाई कम गर्ने													
१.क.१	गरिबी न्यूनीकरणका लागि सरकारद्वारा आन्तरिक रूपमा सिर्जित (Generated) तथा प्रत्यक्ष रूपमा विनियोजित साधनहरूको अनुपात	५५.२								७.५	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	म.ले.नि.का. / स्थानीय तह
१.क.२	आवश्यक सेवाहरू (शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षा) मा स्थानीय तहले गरेको कुल सरकारी खर्चको अनुपात	२५.२								५	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	म.ले.नि.का. / स्थानीय तह
	परिमाणात्मक लक्ष्य १ ख : गरिबी निवारण कार्यक्रमहरूमा बढ्दै गएको लगानीलाई सहयोग पुऱ्याउन गरिबमुखी तथा लैङ्गिक संवेदनशील विकास रणनीतिहरूको आधारमा राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तराष्ट्रिय स्तरमा दरिलो नीतिगत संरचनाहरू सिर्जना गर्ने													
१.ख.१	महिला, गरिब र संकटग्रस्त (Vulnerable) अवस्थामा रहेका समूहहरूलाई असमानुपातिक रूपमा लाभ पुऱ्याउने क्षेत्रहरूमा सरकारको चालू र पुँजीगत खर्चको अनुपात													
१	लैङ्गिक समानतालाई प्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुऱ्याउने स्थानीय तहको बजेटको अनुपात	२२.३								२	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	म.ले.नि.का. / स्थानीय तह

तालिका ३.२ दिगो विकास लक्ष्य २ : अन्त्य गर्ने , खाद्य सुरक्षा र उन्नत पोषण प्राप्त गर्ने र दिगो कृषिको प्रवर्द्धन गर्ने ।

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
	परिमाणात्मक लक्ष्य २.१ : सन् २०३० सम्ममा भोकमरी अन्त्य गर्ने र खासगरी शिशु लगायत गरिब र संकटग्रस्त (Vulnerable) अवस्थाहरूमा रहेका व्यक्तिहरूसहित सबै जनताको सुरक्षित, पोषणयुक्त र पर्याप्त खानामा बर्षभरि पहुँच सुनिश्चित गर्ने														
२.१.२	खाद्य असुरक्षा अनुभव मापन (FIES) मा आधारित जनसंख्या रहेको मध्यम वा चरम खाद्य असुरक्षाको फैलावट (prevalence)														
१	प्रतिव्यक्ति खाद्यान्न उत्पादन (के.जी.)	३२०	३७६	३६०	४१८	४००	४६०	४३०	५३०	५००	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
२.२	परिमाणात्मक लक्ष्य २.२ : सबै प्रकारका कुपोषण अन्त्य गर्ने, सन् २०३० सम्ममा ५ वर्षमुनिका बालबालिकाहरूको बृद्धि रोक्ने र उचाइअनुसार कम तौल हुने (Wasting) सम्बन्धमा अन्तराष्ट्रिय रुपमै सहमति भएका लक्ष्यहरू सन् Error! Hyperlink reference not valid.														
२.२.१	पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा पुड्कोपना (Stunting) (विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनको बालबालिका वृद्धि मपन (प्रतिशत)	३६	३२	१३.४	२८.६	१२	२०	१०	१५	८	ने.ज.स्वा.सं, ने.ब.सू.स, लघु क्षेत्र अनुमान		जनगणना सर्वेक्षण	के.त.वि	
२.२.२	प्रकार (Type) अनुसार पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा रहेको कुपोषण (उचाईअनुसार तौल कम हुने र बढी तौल हुने) (प्रतिशत)	११.२	८	८	७	६	५	४	४	३	ने.ज.स्वा.सं, ने.ब.सू.स, लघु क्षेत्र अनुमान		जनगणना सर्वेक्षण	के.त.वि	
१	पाँच वर्षमुनिका कम तौल हुने बालबालिका (2SD) (प्रतिशत)	३०.१	२०	१८	१८	१७	१५	१४	९	८	ने.ज.स्वा.सं, ने.ब.सू.स, लघु क्षेत्र अनुमान		जनगणना सर्वेक्षण	के.त.वि	
२	प्रजनन उमेर समुहका महिलाहरूमा रक्त अल्पता स्थिति(प्रतिशत)	३५	३६	२०	२४	१८	१८	१५	१०	१०	ने.ज.स्वा.सं, ने.ब.सू.स, लघु क्षेत्र अनुमान		जनगणना सर्वेक्षण	के.त.वि	
३	५ वर्षमुनिका बालबालिकामा रहेको रक्त अल्पताको स्थिति (प्रतिशत)	४६	३३	३०	२८	२६	२३	१९	१०	१५	ने.ज.स्वा.सं, ने.ब.सू.स, लघु क्षेत्र अनुमान		जनगणना सर्वेक्षण	के.त.वि	
२.४	परिमाणात्मक लक्ष्य २.४ : सन् २०३० सम्ममा दिगो खाद्यान्न उत्पादन प्रणाली/पद्धतिहरू सुनिश्चित गर्ने साथै उत्थानशील (Resilient) कृषि अभ्यासहरू (Practices) जसले उत्पादकत्व र उत्पादन बृद्धि गर्दछन्, जलवायु परिवर्तन (विषम मौसम, सुख्खा, बाढी र अरु विपद्हरूसँग अनुकूलन (Adaptation) को निम्ती क्षमता बढाउँछन् र जमिन र माटोको गुणस्तर अग्रगामी रुपमा अभिवृद्धि गर्दछन् त्यस्ता अभ्यासहरू कार्यान्वयन गर्ने														
२.४.१	उत्पादनशील र दिगो कृषिअन्तर्गत रहेको कृषि क्षेत्र (Areas) को अनुपात														
१	विद्यमान कृषि भूमि (हजार हेक्टरमा)	२६४१	२६४१	४४८	२६४१	४४८	२६४१	४४८	२६४१	४४८	व्य.सू.प्र. र कृषि गणना		वार्षिक/ गणना वर्ष	कृ.वि.म., के.त.वि.	
	परिमाणात्मक लक्ष्य २ क : गरिबीका सबै आयामहरूको अन्त्य गर्नका निम्ती विकासशील देशहरू विशेषगरी अति कम विकसित देशहरूमा कृषिको उत्पादकत्व क्षमता अभिवृद्धि, ग्रामीण पूर्वाधार, कृषि														

	अनुसन्धान तथा प्रसारण (Extention) सेवाहरु, प्रविधि विकास र वनस्पति तथा प्राणीरजीव बैकहरुमा अन्तराष्ट्रिय सहायता समेतको माध्यमबाट लगानी बृद्धि गर्ने													
२.क.१	२.क.१ कृषिमा सरकारी खर्च (कुल बजेटको प्रतिशत)	३.३		०.५२		०.७५		१		१.५	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
२.ग	परिमाणात्मक लक्ष्य २.ग : खाद्य सामग्रीहरुको मुल्यमा हुने उच्च उतार चढावलाई सीमित गर्नका लागि खाद्य सामग्रीका बजारहरु र तिनिहरुद्वारा व्युत्पादित संयन्त्रहरु (Derivatives) को उपयुक्त तवरले संचालनको सुनिश्चितता गर्ने उपायहरु अपनाउने र खाद्य संचय लगायत बजारका सूचनाहरुमा सामयिक पहुँचका लागि सहजीकरण गर्ने													
२.ग.१	खाद्य मूल्य विसंगतिहरुको सूचक										व्य.सू.प्र.		वार्षिक	अ.म./ने.रा.बैंक
२.ग.२	खाद्य सञ्चय डिपोहरुको संख्या										प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह

तालिका ३.४ दिगो विकास लक्ष्य ३ : सबै उमेर समूहका व्यक्तिका लागि स्वस्थ्य जीवनको सुनिश्चितता गर्ने समृद्ध जीवनस्तर प्रवर्द्धन गर्ने ।

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
	परिमाणात्मक लक्ष्य ३.१: सन् २०३० सम्ममा, विश्वव्यापी मातृ मृत्युदर (प्रत्येक १ लाख जीवित जन्ममा) लाई ७० भन्दा कम गर्ने														
३.१.२	दक्ष प्रसूतीकर्मीहरुको सहयोगमा भएको जन्मको अनुपात	५५.६	६९	८१	७३	८५	७९	८८	९०	९०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक पाँच वर्ष	स्वास्थ्य मन्त्रालय	
	परिमाणात्मक लक्ष्य ३.२: सबै देशहरुको नवजात शिशु मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्ममा) लाई कम्तीमा १२ मा घटाउने र ५ वर्षमुनिको बाल मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्ममा) लाई कम्तीमा Error! Hyperlink reference not valid. परिमाणात्मक लक्ष्य भएकोले सन् २०३० सम्ममा नवजात शिशुहरु र ५ वर्षमुनिका बालबालिकाको रोकन सकिने (Preventable) मृत्युको अन्त्य गर्ने														
३.२.१	पाँच वर्षमुनिको बाल मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्ममा)	३८	२८	२६	२७	२४	२४	२२	२०	२०					
३.२.२	नवजात शिशु मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्ममा)			१.५		१		०.७५		०.५०					
३.३.५	उष्णप्रदेशीय उपेक्षित रोगहरुविरुद्ध उपचार गर्न आवश्यक (Requiring interventions) भएकामानिसहरुको संख्या														
	क) कुष्ठरोगका विरामीहरु (cases)	२२७१	१६९३	८	१३७०	४	९११	२	०	०	स्वा.व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह	
	ख) कालाजार (Leishmaniasis) का विरामी -cases)	३२५	२०३	०	१६३	०	१०२	०	०	०	स्वा.व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह	
	ग) हात्तीपाइले (Lymphatic Filariasis) का विरामी (संख्याहजारमा) (cases)	३००००	२५१००	०	२१०००	०	१८०००	०	१४०००	०	स्वा.व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह	

	घ) डेङ्गुका विरामी (cases)	७२८	४५५	१०	३६४	८	२२८	४	०	०	स्वा.व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह
	ड) सक्रिय ट्रकोमाकाविरामी (cases)	१३६	८५	०	७३	०	६१	०	४९	०	स्वा.व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह
क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५	२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरण को तह	मापनको समय	जिम्मेवार निकाय
परिमाणात्मक लक्ष्य ३.४: सन् २०३० सम्ममानसर्ने रोगबाट हुने असामयिक मृत्युदरलाई रोकथाम र उपचारबाट एक तिहाइकम गर्नुका साथै मानसिक स्वास्थ्यतथा सम्बृद्धि प्रवर्द्धन गर्ने ।														
३.४.१	कार्डियोभास्कुलर रोग, क्यान्सर, मधुमेह वा स्वासप्रश्वाससम्बन्धी दीर्घकालीन रोगहरुका कारण हुने मृत्युदर (प्रति १ लाख जनसंख्यामा)													
	क) कार्डियोभास्कुलर रोग	१.४४	१.३१	२	१.२१	१.७	१.११	१.५	१.०१	१.२५	व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह
	ख) क्यान्सर	०.६७	०.६१	१	०.५६	०.८५	०.५२	०.८०	०.४७	०.७०	व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह
	ग) मधुमेह	०.२७	०.२५	०.३	०.२३	०.३०	०.२१	०.२५	०.१९	०.२०	व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह
	घ) स्वासप्रश्वाससम्बन्धी दीर्घकालन रोग (अस्थामा, दम)	०.८	०.७३	०.७५	०.६७	०.७०	०.६२	०.६०	०.५६	०.५५	व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह
३.४.२	आत्महत्याबाट हुने मृत्युदर (हरेक १ लाख जनसंख्यामा)	१६.५	१४.५	१२.५०	९.७	९.५०	७.८	७.७	४.७	४.५	व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह
परिमाणात्मक लक्ष्य ३.६: सन् २०२० सम्ममा विश्वभर सडक दुर्घटनाबाट हुने मृत्यु र घाइतेहरुको संख्यालाई आधा घटाउने														
३.६.१	सडक यातायात दुर्घटनाबाट हुने मृत्युदर (हरेक १ लाख जनसंख्यामा)	१९.८६	९.९३	७	८.९४	६	७.४५	५	४.९६	३	व्य.सू.प्र.		वार्षिक	गृह मन्त्रालय
परिमाणात्मक लक्ष्य ३.७: सन् २०३० सम्ममा यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्नुका साथै परिवार नियोजन, सूचना र शिक्षा तथाप्रजनन स्वास्थ्यलाई राष्ट्रिय रणनीति र कार्यक्रममा एकीकरण गर्ने														
३.७.१	परिवार नियोजन सम्बन्धी आवश्यकताहरु र आधुनिक विधिको प्रयोग													
	द. परिवार नियोजनका आधुनिक साधन प्रयोगकर्ता दर (%)	४७.१	५२	५२	५३	५५	५६	६०	६०	६५	व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य ३.८: स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच हासिल गर्नका निम्ति वित्तीय जोखिम सुरक्षा कायम गर्दै सुरक्षित, प्रभावकारी र गुणस्तरीय अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवाहरुका साथै सबैको लागि क्षमता अनुसार धान्न सकिने मूल्यमा अत्यावश्यक औषधी तथा खोपहरुको उपलब्धता बढाउने														
३.८.१	अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवाहरुमा पहुँच (अत्यावश्यक सेवाहरुको औसत विस्तार (Coverage) को रुपमा परिभाषित गरिएको र सामान्य तथा सबैभन्दा ज्यादा बेफाइदामा रहेका जनसंख्यामा बढी केन्द्रित हुने ट्रेसर इन्टरभेन्सनअन्तर्गत समावेश भएका प्रजनन, मातृस्वास्थ्य, नवजातशिशु र बालस्वास्थ्य, सङ्ग्रामक रोगहरु, नसर्ने रोगहरु र सेवा क्षमता तथा पहुँच जस्ता सेवा सुविधाहरु)													
	क) प्रोटोकलअनुसार चार पटक पूर्वप्रसूति सेवाप्राप्त गर्ने महिलाहरुको प्रतिशत (जीवित जन्ममा)	६०	७१	३८	७५	४५	८०.५	६०	९०	८०	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	ख) अस्पताल/स्वास्थ्य संस्थाहरुमावच्चाजन्माउने प्रतिशत	५२.२	७०	३०	७४	४०	७९	५०	९०	७०	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	ग) प्रोटोकलअनुसार बच्चाको जन्मपछि तीन पटक प्रसूति सेवा	२०	५०	१०	६५	३३	७५	५०	९०	७०	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह

	प्राप्त गर्ने महिलाहरुको प्रतिशत													
	घ) हेपाटाइटिस बी भ्याक्सिनको तीन वटा डोज प्राप्त गर्ने शिशुहरुको प्रतिशत	८८	९०	८५	९३	९०	९५	९५	९५	९७	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	ज) रगतमाग्लुकोजको मात्रा वृद्धि भई औषधीप्रयोग गरिरहेका १५ वर्ष र सोभन्दा बढी उमेर भएका जनसंख्याको प्रतिशत	२५	३३	३५	३८	४०	४७	५०	६०	५५	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	झ) घरबाट स्वास्थ्य संस्था (Health facility) मा पुग्न ३० मिनेट वा सो भन्दा कम समय लाग्ने परिवारहरुको प्रतिशत	६१.८	६९.३	५०	७५	७०	८०.६	८०	९०	९०	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	ञ) स्वास्थ्य विमामा आवद्ध भएका गरिवहरुको प्रतिशत	०	२०	२	५०	१०	७५	५०	१००	९०	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
३ ख.१	राष्ट्रिय खोपकार्यक्रममा समावेश गरिएका सबै खोपहरुद्वारा समेटिएका लक्षित जनसंख्याको अनुपात	८८	९०	९५	९५	९७	९५	१००	९५	१००	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
३ ग.१	स्वास्थ्यकर्मीहरुको घनत्व र वितरण (हरेक १ लाख जनसंख्यामा)	१.०५	४.४५	४	४.४५	३.५	४.४५	३	४.४५	३	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	क) स्वास्थ्य क्षेत्रको कुल खर्च (कुल बजेटको प्रतिशत)	५	५.६	२.५	६.	३	६.५	४	७	५	स्वा.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह

तालिका ३.५ दिगो विकास लक्ष्य ४: समावेशी तथा समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र सबैको लागि सिकाइका अवसरहरु प्रवर्द्धन गर्ने ।

(Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमनतालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय	जिम्मेवार निकाय	
परिमाणात्मक लक्ष्य ४.१ : सन् २०३० सम्ममा सबै छात्रछात्राहरुलाई सान्दर्भिक साथै सिकाइका सकारात्मक असरहरु प्राप्तहुन सक्नु भन्ने उद्देश्यले उनीहरुका निम्ति निशुल्क, न्यायोचित तथा गुणात्मक प्राथमिक र माध्यमिक शिक्षाको सुनिश्चित गर्ने ।															
४.१.१.	लिङ्गानुसार (क) कक्षा २/३ मा, (ख) प्राथमिकतहको अन्त्यमा, र (ग) निम्नमाध्यमिक तहको अन्त्यमा (१) पढ्न र (२) गणितमा कम्तीमान्युनतम निपुणता स्तर (Proficiency level) हासिल गर्ने बालबालिका तथा युवाहरुको अनुपात														
१	प्राथमिक तहमा खुदभर्ना दर (प्रतिशत)	९६.६	९८.५	५९	९९	६२	९९	६५	९९.५	७०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीयतह, शि.वि.प्र.म.	
२	प्राथमिकतह पूरा गर्ने दर (प्रतिशत)	८०.६	९०.७	३२	९३.१	३५	९५.५	४०	९५.५	५०	प्रशासनिक प्रतिवेदन,		वार्षिक	स्थानीयतह, शि.वि.प्र.म.	

											शि.व्य.सू.प्र.			
३	कक्षा १ मा भर्ना भएका विद्यार्थीहरूमध्ये कक्षा ८ सम्म पुग्ने विद्यार्थीहरूको प्रतिशत	७६.६	८१.५	२४.२	९२	२७	९३	३०	९५	५०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.
४	कक्षा १ मा भर्ना भएका छात्राहरूको (छात्राहरूको तुलनामा) कक्षा ८ सम्म पुग्ने अनुपात (Ratio of girls to boys)	१.०४	१.०३	१.१५	१.०२	१.१०	१.०१	१.०५	१	१	प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.
५	कक्षा १ मा भर्ना भएका छात्राहरूको (छात्राहरूको तुलनामा) कक्षा १२ सम्म पुग्ने अनुपात (Ratio of girls to boys)	१.१	१.०४	१.०८	१.०३	१.०६	१.०२	१.०४	१	१	प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.
६	कक्षा ५ को निम्ति सिकाइ उपलब्धी (प्रतिशत)(गणित, नेपाली, अंग्रेजी)													
	क) गणित	५३.३	५५	५५	५८	५८	६३	६२	६५	६५	NASA		वार्षिक	स्थानीय तह
	ख) नेपाली	६३	६६	५०	७०	५४	७२	६०	७५	६४		वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.	
	ग) अङ्ग्रेजी	५३.६	५७	५५	६०	५८	६३	६३	६८	६७		वार्षिक	स्थानीय तह	
७	माध्यमिक शिक्षा (कक्षा ९ देखि १२ सम्म) को कुलभर्नादर (प्रतिशत)	५६.७	७२	७६	९०	८०	९५	८५	९९	९५	प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	शिक्षा मन्त्रालय, के.त.वि.
	परिमाणात्मक लक्ष्य ४.२ : सन् २०३० सम्ममा सबै बालबालिकाहरूलाई प्राथमिक शिक्षाको लागि तयार गर्न गुणस्तरीय प्रारम्भिक बालविकास, हेरचाह र पूर्व प्राथमिक शिक्षामा यिनीहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने													
४.२.२	लिङ्ग अनुसार व्यवस्थित सिकाइ (प्राथमिक तहमा प्रवेश गर्ने आधिकारिक उमेरभन्दा १ वर्ष अगाडीको मा सहभागिता दर													
१	पूर्व प्राथमिक शिक्षाको लागि बाल अनुदान पाएका(संख्या, हजारमा)	५०६	५९६	१.२५४	६२०	२	६५०	२.१	७००	२.५	प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.
२	पूर्व बाल्यकाल शिक्षामा उपस्थिति/हाजिरी	८१	८५.८	७२.५	८९.४	८८.५	९३	९०	९९	९९			वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.
	परिमाणात्मक लक्ष्य ४.३ : सन् २०३० सम्ममा क्षमताले धान्न सकिने तथा गुणस्तरीय प्राविधिक, व्यावसायिक र विश्व विद्यालयसम्मको शिक्षामा सबै महिला र पुरुषहरूको समान पहुँचको सुनिश्चित गर्ने ।													
४.३.१	लिङ्ग अनुसार पछिल्लो १२ महिनामा औपचारिक तथा अनौपचारिक शिक्षा र तालिममा युवा तथा वयस्कहरूको सहभागिता दर													
१	छात्रवृत्ति (कुलविद्यार्थीहरूमा छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीहरूको प्रतिशत)	३७	३८.३	४३.०८	३९.३	४३.५	४०.३	४४	४२	४४.५			वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.
	परिमाणात्मक लक्ष्य ४.५: सन् २०३० सम्ममा शिक्षामा लैङ्गिक असमानताहरूको अन्त्य गर्ने र समान पहुँचको सुनिश्चितता गर्ने													
	यो सूचीमा रहेका खण्डीकरण गर्न सकिने सबै शिक्षा सम्बन्धी सूचकहरूको निम्ति समता सूचकाङ्कहरू (महिला/पुरुष, ग्रामीण क्षेत्र/शहरी क्षेत्र, सम्पत्तिको दृष्टिकोणले सबैभन्दा तलको पञ्चमक/माथिल्लो पञ्चमक जनसंख्या र अन्य सूचकांकहरू जस्तै अपाङ्गताको अवस्था, आदिवासीहरू र द्वन्द्वपीडितहरू जस्ता वाविषयहरूमा उपलब्ध हुन सक्ने तथ्याङ्कहरू)													
१	लैङ्गिक समता सूचकाङ्क (प्राथमिक)	१.०२	१.०१	१.०४	१.०१	१.०३	१.०१	१.०२	१	१	प्रशासनिक		वार्षिक	स्थानीय तह,

	विद्यालय)											प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र			शि.वि.प्र.म.
२	लैङ्गिक समता सूचकाङ्क (माध्यमिक विद्यालय)	१	१	१.२१	१	१.१९	१	१.१०	१	१		प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.	
३	साक्षरतामा आधारित लैङ्गिक समता सूचकाङ्क(१५वर्ष माथिका)	०.६२	०.७२	०.५२	०.८	०.५६	०.८७	०.६५	१	१		प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.	
परिमाणात्मक लक्ष्य ४.६ : सन् २०३० सम्ममा सबै युवा र कम्तीमा ९५ प्रतिशत वयस्कहरू (दुवै पुरुषहरू र महिलाहरू)लाई साक्षरता र साङ्ख्यिक (सामान्य गणित) ज्ञान हासिल गर्न सक्षम तुल्याउने ।															
४.६.१	कार्यमूलक (क) साक्षरता र (ख) गणित सम्बन्धी निश्चितस्तरको प्रविणता (Proficiency) हासिल गरेका तोकिएको उमेर समूहको जनसंख्याको अनुपात														
१	१५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहको साक्षरता दर (प्रतिशत)	८८.६	९१.४	८६	९५	९०	९८	९७	९९	९९	रा.ज.ग.	वडा	१० वर्ष	के.त.वि.	
२	१५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहको महिला साक्षरता दर (प्रतिशत)	८७.४	९०.५	३८.७	९२.८	४०.७	९५.१	४३.७	९९	५०	रा.ज.ग.	वडा	११ वर्ष	के.त.वि.	

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
५	प्रतिविद्यार्थी सार्वजनिक खर्च (आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा, प्रति हजारमा)	१५	१९	१०	२२	१५	२५	१९	३०	२३		प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.	
परिमाणात्मक लक्ष्य ४ क : बालबालिका, अपाङ्गता र लैङ्गिक सवदेनशील शिक्षाका संरचना/ सुविधाहरू निर्माण र स्तरोन्नति गर्ने र सबैको निम्ति सरु क्षित, अहिसात्मक, समावेशी र पभावकारी सिकाई वातावरण पद्रान गर्ने ।															
४.क.१ : (क) विद्युत (ख) अध्यापन शास्त्र सम्बन्धी उद्देश्यहरूका निम्ति इन्टरनेट, (ग) शैक्षणिक कार्यहरूका लागि कम्प्युटर, (घ) अपाङ्गताभएका विद्यार्थीहरूको निम्ति बनाइएका पूर्वाधार तथा सामग्रीहरू, (ङ)आधारभूत खानेपानी, (च) छात्राहरूका लागि छुट्टै शौचालय लगायत सरसफाईका सुविधाहरू, र (छ) हातधुनका लागि आधारभूत सुविधाहरू (वास सूचकका परिभाषा अनुरूप) भएका विद्यालयहरूको अनुपात															
४.क.१	विद्युतमा पहुँच भएका विद्यालयहरू (प्रतिशत)			९५		९८		९९	९९.५						
४.क.२	इन्टरनेटमा पहुँचभएका विद्यालयहरू (प्रतिशत)	३.९	२८.६	५.४	४७.२	५.८५	६५.८	११.७	९९	१५		प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.	
४.क.३	वास (WASH) सुविधाहरू भएका आधारभूत विद्यालयहरू (प्रतिशत)	८०	८५	११.७	८८.३	१५	९१.९	२५	९९	४५		प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.	
४.क.४	अपाङ्गमैत्री विद्यालयहरू (प्रतिशत)			११.७		१५		३०	९९	५०		प्रशासनिक प्रतिवेदन, शि.व्य.सू.प्र.	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.	
परिमाणात्मक लक्ष्य ४.ग : सन् २०३० सम्ममा विकासशील देशहरू विशेषगरी कम विकसित देशहरू र विकासोन्मुख साना टापु राष्ट्रहरूमा शिक्षक तालिमका निम्ति प्राप्त हुने अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग समेत उपयोग गरी दक्ष/योग्य शिक्षकहरूको आपूर्ति बढाउने ।															

४.ग.१	कुनै विशेष देशमा कुनै खास तहमा अध्यापनको निम्ति आवश्यक पर्ने कम्तीमा न्यूनतम व्यवस्थित तालिम (उदाहरणका लागि अध्यापन सम्बन्धीपूर्व सेवाकालीन वा सेवाकालीन तालिम) प्राप्त गरेका (क) पूर्वप्राथमिक, (ख) प्राथमिक, (ग) निम्न माध्यमिक, र (घ) उच्च माध्यमिक तहमा कार्यरत शिक्षकहरूको अनुपात													
४.ग.१	न्यूनतम रुपमा सङ्गठित/व्यवस्थित शिक्षक तालिम प्राप्त गरेका आधारभूत शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत शिक्षकहरूको अनुपात (प्रतिशत)	९५.५	९६.५	९०	९७.५	९५	९८.४	९८	१००	९९	शि.व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.
४.ग.२	न्यूनतम रुपमा सङ्गठित/व्यवस्थित शिक्षक तालिम प्राप्त गरेका माध्यमिक शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत शिक्षकहरूको अनुपात (प्रतिशत)	९५.४	९६	९५	९७	९६	९८.५	९८	१००	९९	शि.व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह, शि.वि.प्र.म.

तालिका ३.६ दिगो विकास लक्ष्य ५: लैङ्गीक समानता हासिल गर्ने तथा सबै महिला, किशोरी तथा बालबालीकालाई सशक्त बनाउने |

(Achieve gender equality and empower all women and girls)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमनतालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य ५.२: सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रहरू (Spheres) मा सबै महिला, किशोरी तथा बालिकाहरू विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा मानव बेचबिखन, यौन तथा अन्य प्रकारको शोषण अन्त्य गर्ने।															
५.२.१	आफ्नो जीवन कालमा विवाहित वा पार्टनरसँग सम्बन्ध भएका महिलाहरू मध्ये अधिल्लो १२ महिनामा वर्तमान वा पहिलेका पति/घनिष्ट रुपमा बसेका पार्टनरबाट शारीरिक, यौन वा मनोवैज्ञानिक हिंसामा परेका १५ वर्ष र माथिका उमेरअनुसार महिलाहरूको अनुपात														
१	जीवन कालमा शारीरिक तथा यौन हिंसा भएका (दर्ता गरिएका घटनाहरू, प्रतिशत)	२८.४	२२.२		१७.५		१२.८		५			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह.
५.२.२	विगत १२ महिनामा पति वा घनिष्ट रुपमा सँगै बसेको साथी भन्दा बाहेकको व्यक्तिहरूबाट यौनहिंसामा परेका (Subjected) १५ वर्ष र माथिका महिला, किशोरी तथा बालबालिकाहरूको अनुपात (उमेर र घटना घटेको ठाउँ सहितको विवरण)														
१	शारीरिक/यौनहिंसा अनुभव गरेका १५ देखि ४९ वर्षसम्मका महिलाहरूको (दर्ता गरिएका घटनाहरू) प्रतिशत	२६	१९.१		१३.९		९.७		६.५			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
२	महिला, किशोरी तथा बालिकाहरूको बेचबिखन (संख्या)	१६९७	७२५		६५०		४२५		३२५			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य ५.३: सबै प्रकारका हानिकारक प्रचलनहरू अन्त्य गर्नु जस्तै बालविवाह, कम उमेर र जबर्जस्ती विवाह र महिला जनेन्दीय अङ्गभङ्ग गर्ने।															
५.३.१	१५वर्षको उमेर भन्दा पहिला र १८ वर्षको उमेर भन्दा पहिला विवाह भएका वा वैवाहिक मिलन (In Union) मा रहेका २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरूको अनुपात														
१	विवाहित वा वैवाहिक मिलनमा रहेका १५ देखि १९ वर्ष उमेरका महिलाहरू (प्रतिशत)	२४.५	१८		१३.१		८.२		४.१			ने.ज.स्वा.स., ने.ब.सू.स. रा.ज.ग.		जनगणना, सर्वेक्षण वर्ष	के.त.वि.
परिमाणात्मक लक्ष्य ५.५: राजनीतिक, आर्थिक र सार्वजनिक जीवनको सबै निर्णय तहहरूको नेतृत्वमा महिलाहरूको पूर्ण र प्रभावकारी सहभागिता र समान अवसरहरूको सुनिश्चितता गर्ने															
५.५.१	महिलाहरूले (क) राष्ट्रिय संसदहरू र (ख) स्थानीय तहमा ओगटेका पदहरूको अनुपात														

	स्थानीय सरकारका तहहरु (Bodies) (प्रतिशत)		४०.५	३३	४१	३५	४१.५	४१	४२	४१.५	नि.आ., प्रशासनिक प्रतिवेदन	वडा	५ वर्ष	नर्वाचन आयोग, स्थानीय तह
५.५.२	व्यवस्थापकीय पदहरुमा महिलाहरुको अनुपात													
१	सहकारी क्षेत्रमा महिलाहरुको सहभागिता (प्रतिशत)	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	प्रशासनिक प्रतिवेदन/ वेस लाइन सभे		वार्षिक	स्थानीय तह
२	सार्वजनिक सेवाका नीति निर्माणका पदहरुमा रहेका महिला (कुल कर्मचारीहरु मध्ये महिलाको प्रतिशत)	११	१७	०.७	२१.३	५	२५.७	२०	३३	३३	वेस लाइन सभे		वार्षिक	स्थानीय तह
३	व्यवसायिक र प्राविधिक कामदारहरुमा महिला(पुरुषको अनुपात (Ratio of women to men) (प्रतिशत)	२४	२८	१०	३१	१५	३५	१९	४०	२५			वार्षिक	स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य ५.६: जनसंख्या र विकास सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको प्रोग्राम अफ एक्सन र बेइजिङ प्लेटफर्म फर एक्सन तथा तिनीहरुको समीक्षा सम्बन्धी सम्मेलनहरुको दस्तावेजहरुमा सम्झौता भए अनुसार महिलाहरुको यौन, प्रजनन अधिकारहरुमा सर्वव्यापी पहुँच सुनिश्चित गर्ने।														
परिमाणात्मक लक्ष्य ५.क: राष्ट्रिय कानूनहरुमा महिलाहरुलाई आर्थिक साधनहरुमा समान अधिकार प्रदान गर्नुका साथै जमिन र अरु प्रकारका सम्पत्तिहरु, वित्तीय सेवाहरु, पैतृक र प्राकृतिक स्रोत साधनहरुमा पहुँच प्रदान गर्न आवश्यक सुधारहरु सुनिश्चित गर्ने।														
५.क.१	(क) कृषि भूमि माथि स्वामित्ववा सुरक्षित अधिकार भएका कुल कृषिमा आश्रित जनसंख्याको लैङ्गिक अनुपात र (ख) कृषिभूमिको स्वामित्व भएका वा अधिकार भएका महिलाहरुको अनुपात										आर्थिक गणना	वडा	आर्थिक गणना वर्ष	के.त.वि.
५.क.१	महिलाहरुको स्वामित्व भएका उद्यमहरुको संख्या													
५.ख.१	महिलाहरुको सम्पत्ति माथिको स्वामित्व (जमिन र घर)	२६	२९.७	२०	३२.५	२३	३५.३	२८	४०	३५	जनगणना, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक, १० वर्ष	के.त.वि., भू.व्य.स. तथा ग.नि.म
परिमाणात्मक लक्ष्य ५.ख: महिला सशक्तिकरणलाई टेवा पुऱ्याउने प्रविधिलाई विशेषतः सूचनातथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगलाई बढवा दिने।														
५.ख.१	मोबाइल टेलिफोन हुने व्यक्तिहरुको अनुपात -लिङ्ग अनुसार)													
५.ख.१	१५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहका इन्टरनेट प्रयोग गर्ने महिलाको प्रतिशत	१९.६	४०.५	२५	५६.२	६०	७१.९	७५	९८	९५	प्रशासनिक प्रतिवेदन/ वेसलाइन सभे			स्थानीय तह

तालिका ३.७ दिगो विकास लक्ष्य ६: सबैको निम्ति खानेपानी तथा सरसफाईको उपलब्धता साथै यसको दिगो व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने ।

(Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५			२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय	जिम्मेवार निकाय
परिमाणात्मक लक्ष्य ६.१ : सन् २०३० सम्ममा सबैको निम्ति सुरक्षित र किफायतीवा बेहोर्न सकिने खानेपानीको सर्वव्यापी र समानतामूलक पहुँच हासिल गर्ने																
६.१.१	सुरक्षित रूपमा व्यवस्था गरिएको खानेपानी सेवाहरू प्रयोग गर्ने जनसङ्ख्याको अनुपात															
१	पाइपबाट वितरण गरिएको पानीमा पहुँच भएका परिवार (प्रतिशत)	४९.५	६०.३	४	६८.४	५०	७६.५	७०	९०	९०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, रा.ज.ग.	वडा	वार्षिक, १० वर्ष	वार्षिक, १० वर्ष		
२	आधारभूत खानेपानी सेवामा पहुँच (प्रतिशत)	८७	९०.२	८९	९२.६	९२	९५	९५	९९	९९	जनगणना/ वेसलाइन सर्भे	वडा	जनगणना र सर्वेक्षण वर्ष	स्थानीय तह/ के.त.वि.		
परिमाणात्मक लक्ष्य ६.२ : सन् २०३० सम्ममा सरसफाई र स्वस्थ/आरोग्यपूर्ण अवस्था कायम गर्ने कुरामा सबैको निम्ति पर्याप्त र न्यायोचित पहुँच सुनिश्चित गर्ने साथै महिला एवम् किशोरीहरू र कमजोर/संकटग्रस्त -Vulnerable) स्थितिहरूमा रहेका व्यक्तिहरूको आवश्यकतालाई विशेष ध्यान दिई खुला रूपमा दिसा-पिसाब गर्ने चलन वा बानीको अन्त्य गर्ने																
६.२.१	साबुन पानी सहितको हातधुने सुविधा लगायतका सुरक्षित तवरले व्यवस्थित गरिएका सरसफाई सेवाहरू प्रयोग गर्ने जनसंख्याको अनुपात (प्रतिशत)															
१	उन्नत/सुधारिएका सरसफाई सम्बन्धी सुविधाहरू प्रयोग गर्ने परिवार जसले यस्ता सुविधाहरू अरुसँग साभेदारी गर्नुपर्दैन (प्रतिशत)	६०	६९.३	४०	७८.७	५८	८५.७	६५	९५	८०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, रा.ज.ग.	वडा	वार्षिक, १० वर्ष	स्थानीय तह/ के.त.वि.		
२	शौचालय प्रयोग गर्ने जनसंख्याको अनुपात (प्रतिशत)	६७.६	७५.७	६८	८३.८	७५	९०	८२	९८	९०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, रा.ज.ग.	वडा	वार्षिक, १० वर्ष	स्थानीय तह/ के.त.वि.		
३	ढल प्रणालीहरू/उपयुक्त एफ.एस.एम. (Faecal Sludge Management) मा चर्पी जोडिएका परिवार (प्रतिशत)	३०	४६	२५	६२	४०	७४	५२	९०	७५	प्रशासनिक प्रतिवेदन, रा.ज.ग.	वडा	वार्षिक, १० वर्ष	स्थानीय तह/ के.त.वि.		

तालिका ३.८ दिगो विकास लक्ष्य ७: बेहोर्न सकिने भरपर्दो दिगो र आधुनिक उर्जामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

(Ensure access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय	जिम्मेवार निकाय
परिमाणात्मक लक्ष्य ७.१ : सन् २०३० सम्ममा धान्न/किन्न सकिने, भरपर्दो र आधुनिक ऊर्जा सुविधाहरुमा सर्वव्यापी पहुँच सुनिश्चित गर्ने															
७.१.१	विद्युतमा पहुँच भएका जनसङ्ख्याको अनुपात	७४	८०.७	८०	८५.७	८५	९०.७	९०	९९	९९	व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह	
१	प्रतिव्यक्तिऊर्जा (अन्तिम) उपभोग (गिगाजुल्स (Gigajoules))	१६	१८.१	१९.७			२१.३		२४		जनगणना, व्य.सू.प्र.		वार्षिक, १० वर्ष	स्थानीय तह/के.त.वि.	
७.१.२ स्वच्छ, इन्धन र प्रविधिमा प्रारम्भिक/मुख्य (primary) निर्भरता भएको जनसङ्ख्याको अनुपात															
१	खाना पकाउनका निम्ति ऊर्जाको प्राथमिक स्रोतको रूपमा कोइला, दाउरा, गुइँठा लगायतका ठोस इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार (प्रतिशत)	७४.७	६५	७०	५५	६०	४५	५०	३०	४०	जनगणना, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक, १० वर्ष	स्थानीय तह/के.त.वि.	
२	खानापकाउन र कोठा तातो राख्नका लागि एलपी ग्याँस प्रयोग गर्ने जनसंख्या (प्रतिशत)	१८	२३.६	५	२३.६	१५	३२	२५	३९	३०	जनगणना, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक, १० वर्ष	स्थानीय तह/के.त.वि.	
३	विद्युत् खपत/उपभोग (प्रतिव्यक्तिकिलोवाट घण्टा)	८०	२३०	११५	५४२	२८०	१०२७	५१०	१५००	१०००	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	ने.वि.प्रा.	
परिमाणात्मक लक्ष्य ७.२ : सन् २०३० सम्ममा विश्वव्यापी रूपमा विभिन्न प्राथमिक ऊर्जा स्रोतहरुको समिश्रण (Energy mix) मा नवीकरणीय ऊर्जाको हिस्सा उल्लेख्य रूपमा बढाउने															
७.२.१	कुल अन्तिम ऊर्जा खपतमा नवीकरणीय ऊर्जाको हिस्सा														
१	जलविद्युतको जडित क्षमता (मेगावाट)	७८२	२३०१		५४१७		१०२६०		१५०००		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	ने.वि.प्रा.	

तालिका ३.९ दिगो विकास लक्ष्य ८: स्थिर, समावेशी र दिगो आर्थिक वृद्धि, पूर्ण तथा उत्पादनशील रोजगारी र मर्यादित कामलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।

(Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य ८.३ : उत्पादनशील गतिविधिहरु, मर्यादित रोजगारी सिर्जना, उच्चमशीलता, सिर्जनशीलता र नवप्रवर्तनलाई सहयोग गर्ने खालका विकासमुखी नीतिहरु प्रवर्द्धन गर्ने र वित्तीय सेवाहरुमा पहुँच लगायत लघु, साना र मझौला उद्योगहरुको स्थापना (formalization) र वृद्धिलाई प्रोत्साहन गर्ने															
१	वित्तीय सेवाहरुमा पहुँच (प्रतिशत)			१५		४०		६५		८०		प्रशासनिक प्रतिवेदन, आर्थिक गणना		वार्षिक, ५ वर्ष	स्थानीय तह, के.त.वि.
२	सहकारी सेवाहरुमा पहुँच (प्रतिशत)	५४	६०.९	५५	६६.९	६०	७९.३	६५	८०	७०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक, ५ वर्ष	स्थानीय तह	
परिमाणात्मक लक्ष्य ८.५ : सन् २०३० सम्ममा युवा र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु लगायत सबै महिला र पुरुषहरुको निम्ति पूर्ण एवम् उत्पादनशील रोजगारी र मर्यादित काम उपलब्ध गराउनुका साथै समान कामका लागि समान तलब प्रदान गर्ने लक्ष्य हासिल गर्ने															
८.५.१	पेशा, उमेर र अपाङ्गता अनुसार महिला र पुरुष कर्मचारी /कामदारहरुको घण्टाको औसत आमदानी	३२	५०.९	४३	६३.३	५४	७७.३	६४	१००	१००	नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण		५ वर्ष	स्थानीय तह, के.त.वि.	
८.५.२	पेशा, उमेर र अपाङ्गता अनुसार बेरोजगारी दर														
१	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमअन्तर्गत दर्ता भएको बेरोजगारीको संख्या			८०४		१०००		१२००		१५००	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
परिमाणात्मक लक्ष्य ८.९ : सन् २०३० सम्ममा दिगो पर्यटन जसले रोजगारी सिर्जना गर्दछ र स्थानीय सस्कृति र उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्छ, त्यसलाई प्रवर्द्धन गर्ने योजना/नीतिहरु निर्माण गरि कार्यान्वयन गर्ने															
८.९.१	पर्यटन क्षेत्रबाट कुलगार्हस्थ उत्पादन र वृद्धिदरमा पुगेको योगदान														
१	पर्यटक आगमन (संख्या १० लाखमा)	०.८	१.६	००७	१.९	०.९	२.२	०.५	३	१	प्र.प्र. व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
२	पर्यटनबाट प्राप्त राजस्व (अमेरिकी डलर) (१० लाखमा)			२.८		४		२०		४०	प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
३	पर्यटन क्षेत्रबाट सिर्जित रोजगारी संख्या										प्र.प्र. व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
परिमाणात्मक लक्ष्य ८.१० : स्वदेशी वित्तीय संस्थाहरुको क्षमता सुदृढ गरी बैंकिङ, बिमा र वित्तीय सेवाहरुमा सबैको पहुँच विस्तार गर्ने															
८.१०.१	क) प्रति १लाख बयस्कहरुमा वार्षिक बैंकहरुको शाखाहरुको संख्या	१८	२३	०	२६	८	३०	१२	३६	१५	प्र.प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह / ने.रा.बैं.	
	ख) प्रति १लाख बयस्कहरुमा एटीएम (संख्या)	११	१७	०	२१	८	२६	१२	३३	१५	प्र.प्र. व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह / ने.रा.बैं.	

तालिका ३.१० दिगो विकास लक्ष्य ९: उत्थानशील/ बलियो पूर्वाधार निर्माण गर्ने , समावेशी तथा दिगो औद्योगिकरणको प्रवर्द्धन गर्ने र नवप्रवर्तक लाई प्रेरित गर्ने ।

(Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमनतालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य ९.१: धान्न एवम् बेहोर्न सकिने र सबैका लागि न्यायोचित पहुँच हुन सकोस् भन्ने कुरामा केन्द्रित रहेर आर्थिक विकास र मानवको सुख समृद्धिलाई सहयोग गर्ने क्षेत्रीय र सीमापार संरचनाहरू लगायत गुणस्तरीय, भरपर्दो, दिगो र उत्थानशील (Resilient) पूर्वाधारहरूको विकास गर्ने															
९.१.१	वाह्रै महिना सञ्चालन योग्य सडकको २ किलोमिटर दूरी भित्र बसोबास गर्ने ग्रामीण जनसंख्याको अनुपात														
१	सडक घनत्व (कि.मि./वर्ग कि.मि.)	०.५५	१.३	०.४४	१.३५	०.५५	१.५०	०.७५	१.३	१		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
९.१.२	यातायातका प्रकार (Mode) अनुसार यात्रुहरू र ओसारपसार भएका मालसामानको आयतन/ मात्रा (Freight volume)														
१	पक्की/कालोपत्रे सडकको घनत्व (कि.मि./वर्ग कि.मि.)	०.०१	०.०७		०.१२		०.१७		०.२५			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य ९.२: समावेशी र दिगो रूपको औद्योगिक प्रवर्द्धन गर्न र सन् २०३० सम्ममा राष्ट्रिय परिस्थिति अनुरूप रोजगारी र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा उद्योग क्षेत्रको हिस्सा उल्लेखनीय रूपमा बढाउने साथै अतिक्रम विकसित मुलुकहरूमा यसको हिस्सा दोब्बर पार्ने															
९.२.२	कुल रोजगारीमा ठूला/निर्माण उद्योगहरूको रोजगारीको अनुपात	६.६	८.३	१	९.६	५	१०.९	७	१३	१०		रा.आर्थिक गणना		५ वर्ष	के.त.वि.
परिमाणात्मक लक्ष्य ९.३: आफ्नो क्षमता अनुसार लिन सकिने/बेहोर्न सकिने ऋण (credit) र मूल्य-शृङ्खला एवम् बजारमा तिनीहरूको एकीकरण लगायत वित्तीय सेवाहरूमा विशेष गरेर विकासशील देशहरूका साना स्तरका उद्यमहरूमा पहुँच बढाउने															
९.३.२	ऋण वा लाइन अफक्रेडिट भएका साना स्तरका उद्योगहरूको अनुपात	२०	२२.७	५	२४.७	१०	२६.७	१२	३०	१८		रा.आर्थिक गणना		५ वर्ष	के.त.वि.

तालिका ३.११ दिगो विकास लक्ष्य १०: देश भित्र तथा देशहरु बीचको असमानता हटाउने |

(Reduce inequality within and among countries)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य १०.१: सन् २०३० सम्ममा आयको दृष्टिकोणले तल रहेको ४० प्रतिशत जनसङ्ख्याको आयको वृद्धि राष्ट्रिय औसत भन्दा बढीले अग्रगामी रूपमा हासिल गरी त्यसलाई कायम गरि राख्ने															
१०.१.१	परिवारको खर्चको वृद्धिदर वा तलका ४० प्रतिशत जनसङ्ख्याको साथै कुल जनसङ्ख्याको प्रति व्यक्ति आयमा वृद्धिदर														
१	उपभोगमा आधारित असमानता (गिनीकोफिसियन्टद्वारा मापन गरिएको)	०.३३	०.२८	०.५०	०.२५	०.४०	०.२२	०.३२	०.१६	०.२५	ने.जी.स., रा.ज.ग. (लघु क्षेत्र अनुमान)			सर्वेक्षण वर्ष	के.त.वि.
परिमाणात्मक लक्ष्य १०.५: विश्व वित्तीय बजारहरु र संस्थाहरुको नियम र अनुगमनलाई सुधार गर्ने र यस्ता नियमहरुको कार्यान्वयनलाई सुदृढ तुल्याउने															
१०.५.१	वित्तीय प्रभावकारिता (Soundness) सूचकहरु														
१	लघुवित्तद्वारा समेटिएको खेती गर्ने परिवारहरुको अनुपात (प्रतिशत)	२४	२८.३	२५	३१.५	३२	३४.७	३५	४०	५०	व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीयतह	

तालिका ३.१२ दिगो विकास लक्ष्य ११: शहरहरु एवम् मानव बस्तीहरुलाई समावेशी, सुरक्षित, उत्थानशील र दिगो बनाउने |

(Make cities and human settlement inclusive, safe, resilient and sustainable)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य ११.१: सन् २०३० सम्ममा सुरक्षित र क्षमताले धान्न सक्ने घर र आधारभूत सेवाहरुमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने र गरिब बस्तीहरु / भ्रुपडपट्टीहरु (Slums) लाई स्तरोन्नति गर्ने															
११.१.१	गरिब-बस्तीहरु, अनौपचारिक बस्तीहरु वा अपर्याप्त सुविधा भएका घरहरुमा बसोबास गर्ने जनसङ्ख्याको अनुपात														
१	गरिब-बस्तीहरु/भ्रुपडपट्टीहरु र अवैध जमिनमा बसोबास गर्ने (Squatters) जनसङ्ख्या (संख्या हजारमा)	५००	४००	२८	३२५	१८	२५०	१०	१२५	५	व्य.सू.प्र.			वार्षिक	स्थानीय तह
२	खर/पराल/पातले छाएको घरमा बस्ने परिवार (प्रतिशत) ५	१९	१५.३	७०	१२.५	४०	९.७	१०	५	५	व्य.सू.प्र. / रा.ज.ग.			वार्षिक, जनगणना वर्ष	स्थानीय तह/ के.त.वि.
३	सुरक्षित घरहरुमा बसोबास गर्ने परिवार (प्रतिशत)	२९.८	३७.८	३०	४३.९	६०	४९.९	९०	६०	९५	व्य.सू.प्र. / रा.ज.ग.			वार्षिक, जनगणना वर्ष	स्थानीय तह

परिमाणात्मक लक्ष्य ११.३: सन् २०३० सम्ममा सबै देशहरूमा समावेशी तथा दिगो शहरीकरणलाई साथै सहभागितामूलक, एकीकृत र दिगो मानव वस्ती योजना तथा व्यवस्थापनलाईबढवा दिने														
११.३.२	११.३.२ नियमित तवरले र प्रजातान्त्रिक ढङ्गले सञ्चालन हुने शहरी योजनामा नागरिक समाजको प्रत्यक्ष सहभागिता सम्बन्धी संरचनाहरू (Structure) भएका सहरहरू													
१	पाँच जना र सो भन्दा बढी व्यक्तिहरू बसोबास गर्ने परिवारहरू(प्रतिशत)	४६.७	३९.६	६०	३४.२	५५	२८.९	४०	२०	२५	रा.ज.ग		१० वर्ष	के.त.वि.
११.४.१	सबै सांस्कृतिक र प्राकृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, सुरक्षातथा संवर्द्धनमा गरिएको प्रति व्यक्ति कुल खर्च (सार्वजनिक र निजी), सम्पदाको प्रकार (सांस्कृतिक, प्राकृतिक, मिश्रित र विश्व सम्पदा केन्द्रले तोकेको), सरकारको तह राष्ट्रिय, क्षेत्रीय/प्रादेशिक र स्थानीय/नगरपालिका), खर्चको प्रकार (सञ्चालन खर्च/लगानी) र निजी सहयोगको प्रकार (वस्तु/सामग्रीहरूको दान, निजी गैरनाफामूलक क्षेत्र र प्रायोजन) अनुसारका विवरणहरू													
१	प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षणका निम्ति विनियोजित बजेट (प्रतिशत)	१.१५	१.३८	१.७	१.५५	२.७७	१.७२	२.८	२	२.८	व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
११.५	परिमाणात्मक लक्ष्य ११.५ सन् २०३० सम्ममा मृत्यु हुने र प्रभावित हुने व्यक्तिहरूको संख्या उल्लेखनीय रूपमा घटाउने साथै गरिब र संकटग्रस्त अवस्थाहरूमा रहेका मानिसहरूका संरक्षणमा केन्द्रित भएर पानी जन्य लगायतका विपद्हरूको कारण कुलगाईंस्थ उत्पादनमा हुने आर्थिक हानी नोक्सानीहरूलाई कम गर्ने													
११.५.१	विपद्का कारण मृत्यु वरण गरेका, हराइरहेका र प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित भएका व्यक्तिहरू (प्रति १ लाख जनसंख्यामा)													
१	प्राकृतिक विपद्को कारणबाट भएका मृत्यु (संख्या)										व्य.सू.प्र.	बढा	वार्षिक	स्थानीय तह
२	विपद्का कारण चोटपटक	२२,३००	०		०		०		०		व्य.सू.प्र.	बढा	वार्षिक	स्थानीय तह

तालिका ३.१३ दिगो विकास लक्ष्य १२: सिगो उपभोग तथा उत्पादन प्रणाली वा ढाँचाहरू सुनिश्चित गर्ने ।

(Ensure sustainable consumption and production patterns)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमनतालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मकलक्ष्य १२.२: प्राकृतिक स्रोतहरूको दिगो व्यवस्थापन गर्दै यिनीहरूको प्रयोग प्रभावकारी रूपमा गर्ने															
१२.२.२ स्वदेशी वस्तुहरूको उपभोग, प्रतिव्यक्ति स्वदेशी वस्तुहरूको उपभोग र प्रतिकूल राष्ट्रिय उत्पादन स्वदेशी वस्तुहरूको प्रयोग)															
१	जीवाश्मइन्धन(Fossil fuel) ऊर्जाको खपत (कुल ऊर्जाको प्रतिशत)	१२.५	१३.२		१३.७		१४.२		१५		व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
२	प्रति व्यक्ति काठको प्रयोग (क्युबिक मिटर)	०.११	०.०९		०.०८		०.०७		०.०५		व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	

तालिका ३.१४ दिगो विकास लक्ष्य १३: जलवायु परिवर्तन र यसका प्रभावसंग जुध्न तत्काल कार्य अघि बढाउने |

(Take urgent action to combat Climate change and its impacts)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य १३.२ : जलवायु परिवर्तनका उपायहरूलाई राष्ट्रिय नीतिहरू, रणनीतिहरू र योजनामा एकीकृत गर्ने															
१३.२.१ जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूलप्रभावहरूलाई अनुकूलन गर्न देशहरूको क्षमता बढाउने साथै खाद्यउत्पादनलाई प्रतिकूल असर नगर्ने ढङ्गले जलवायु उत्थानशीलता (Resilience) र न्युन हरितगृह ग्याँस उत्सर्जनलाई विकास गर्न प्रेरित गर्ने एकीकृत नीति/रणनीति/योजना (राष्ट्रिय अनुकूलन योजना, राष्ट्रिय रूपमा निर्धारण गरिएको योगदान, राष्ट्रिय सञ्चार, द्विवर्षी अध्यावधिक प्रतिवेदन वा अन्य विषय लगायत) का सम्बन्धमा वा सञ्चालनका बारेमा अनुभवहरू आदान प्रदान गरेका देशहरूको संख्या															
	क) स्थानीय अनुकूलन (Adaptation) योजनातर्जुमा भएका गाउँपालिका/नगरपालिकाको संख्या	४	३६		६०		८४		१२०			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	ख) समुदायतहमा अनुकूलन योजना तर्जुमा	३१	२३१		३८१		५३१		७५०			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
	ग) अनुकूलनयोजनाको कार्यान्वयन	०	१५		३०		४५		६०			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
	घ) जलवायुको दृष्टिकोणले व्यवस्थित गाउँहरू/बस्तीहरू (Smart Villages/Settlements)	०	४५		७९		११३		१७०			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
	ड) जलवायुको दृष्टिकोणले व्यवस्थित खेती प्रणाली (Farming)	०	१३३		२३३		३३३		५००			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य १३.३ : जलवायु परिवर्तनलाई कम गर्न, अनुकूलन गर्न, प्रभाव घटाउन र पूर्व सावधानी गराउन शिक्षा, सचेतना र मानवीय तथा संस्थागत क्षमतामा सुधार गर्ने															
१३.३.१ जलवायु परिवर्तनमा कमी, अनुकूलन, प्रभाव न्यूनीकरण र पूर्व सावधानी जस्ता विषयलाई प्राथमिक, माध्यमिक र उच्च शिक्षाको पाठ्यक्रममा एकीकृत गरेका देशहरूको संख्या															
१	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी शिक्षा समावेश गरेका विद्यालयहरूको अनुपात (प्रतिशत)	८०	८५		८९		९३		१००			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह

तालिका ३.१५ दिगो विकास लक्ष्य १५: भू-सतह, भूपरिधिस्तरिय परिस्थितिकीय प्रणालीको दिगो उपयोग, रक्षा र पुनर्स्थापन गर्ने, वनले दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने, मरुभूमिकरण बिरुद्ध लड्ने र जमिनको क्षयीकरण रोकनुका साथै यसलाई उल्ट्याउने तथा जैविक विविधताको क्षतिलाई रोक्ने ।

(Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss)

क्र. सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमनतालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	खण्डीकरण को तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य १५.१ : सन् २०३० सम्ममा अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौताहरू अन्तर्गत दायित्वहरू अनुरूप भूपरिधि र जमिनको स्वच्छ पानीपारिस्थितिकीय प्रणालीहरू र तिनीहरूको सेवाहरू विशेषगरी वनजङ्गल, सीमसार क्षेत्र, हिमालय र सुख्खा क्षेत्रहरूको संरक्षण, पुनर्स्थापना र दिगो प्रयोग सुनिश्चित गर्ने															
१५.१.१	कुलभूक्षेत्रको अनुपातमा वन क्षेत्र	४४.७		३८						४२		प्रशासनिक प्रतिवेदन, वेस लाइन सर्भे		वार्षिक	स्थानीय तह
१	समुदायमा आधारित व्यवस्थापन अन्तर्गत रहेको वन (कुल घना वन क्षेत्रको प्रतिशतको रूपमा)	३९	३९.८	४०	४०.४	४०.९	४१	४०.५	४२	४२	प्रशासनिक प्रतिवेदन, वेसलाइन सर्भे	बडा	वार्षिक	स्थानीय तह	
१५.१.२ संरक्षित क्षेत्रहरू अन्तर्गत रहेका भूपरिधि स्तरीय र स्वच्छ जल-जैविक विविधताको निम्ति महत्वपूर्ण स्थलहरूको अनुपात (पारिस्थितिकीय प्रणाली अनुसार)															
१	संरक्षित क्षेत्र (वनसहित, कुल भूभागको प्रतिशत)	२३.२	२३.३		२३.३		२३.३		२३.३		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
२	ताल, सीमसार र तलाउ/पोखरीहरू (संख्या)	१७२७	२५९९		३२५४		३९०९		५०००		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	बडा	वार्षिक	स्थानीय तह	
परिमाणात्मक लक्ष्य १५.२ : सन् २०३० सम्ममा सबै प्रकारका वनको दिगो व्यवस्थापनको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउने, वन फडानी रोक्ने, हास भएको वनको पुनःस्थापना गर्ने साथै वृक्षरोपण र विनाश भएको वनमा पुनः रुख विरुवा लगाउने															
१५.२.१ दिगो वन व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रगति															
१	कवुलियती (Leasehold) वन समूहलाई वन हस्तान्तरण (हजार हेक्टर)	४४.६	४४.६		४४.६		४४.६		४४.६		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	बडा	वार्षिक	स्थानीय तह	
परिमाणात्मक लक्ष्य १५.४ : सन् २०३० सम्ममा दिगो विकासका निम्ति आवश्यक लाभहरू प्रदान गर्ने क्षमता वृद्धि गर्नका निम्ति जैविक विविध ताल गायतका पर्वतीय पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको संवर्द्धन/संरक्षणलाई सुनिश्चित गर्ने															
१५.४.१ पर्वतीय जैविक विविधताको निम्ति संरक्षण गरिएका महत्वपूर्ण संरक्षित क्षेत्रहरू															
१	संकटासन्न (Potentially dangerous) तालहरू/पोखरीहरू (प्रतिशत)	०.३७	०.२७		०.२		०.१२		०		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह	
परिमाणात्मक लक्ष्य १५.५ : प्राकृतिक वास स्थानहरूको क्षयीकरणलाई घटाउन आवश्यक महत्वपूर्ण कार्य तत्काल शुरु गर्ने, जैविक विविधताको हासलाई रोक्ने र सन् २०२० सम्ममा संकटापन्न प्रजातिहरूलाई संरक्षण गर्नुका साथै लोप हुनबाट बचाउने															
१५.५.१ रेडलिस्ट (Red List) सूचकाङ्क															

१	जंगली बाघहरु (संख्या)	१९८	२०५		२१०		२१६		२२५		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक, ५ वर्ष	स्थानीय तह
२	गैडा (संख्या)	५३४	६००		६५०		७००		७८३		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक, ५ वर्ष	स्थानीय तह
३	समुदायको नेतृत्व/अगुवाइमा परिचालित चोरी सिकारी नियन्त्रण एकाईहरु (संख्या)	४००	४००		४००		४००		४००		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक, ५ वर्ष	स्थानीय तह

तालिका ३.१६ दिगो विकास लक्ष्य १६: दिगो विकासका निम्ति शान्तिपूर्ण र समावेशी समाजको प्रवर्द्धन गर्ने, न्यायमा सबैको पहुँच प्रदान गर्ने र सबै तहमा प्रभावकारी जवाफदेही र समावेशी संस्था निर्माण गर्ने |

(Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरु र सूचकहरु	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमन तालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
१६.१	परिमाणात्मक लक्ष्य १६.१: सबै ठाउँमा सबै प्रकारका हिंसा र यससँग सम्बन्धित मृत्युदर उल्लेख्य रूपमा कम गर्ने														
१	हत्यादर (प्रति १हजार जनसंख्या) Homicide rate -per 1000 population)											प्रशासनिक प्र. व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
२	दर्ता गरिएका यौनजन्य हिंसा सम्बन्धी केसहरु (संख्या)											प्रशासनिक प्र. व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
३	मानववेचविखनमा परेका व्यक्तिहरुको संख्या											प्रशासनिक प्र. व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
४	दर्ता गरिएको सम्बन्ध विच्छेद (प्रति १हजार जनसंख्या) (संख्या)											प्रशासनिक प्र. व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
५	स्थानीयतहमादर्ता भएका कुल मुद्दाहरु मध्ये फछ्यौट भएका मुद्दाको अनुपात											प्रशासनिक प्र. व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह
६	कुल स्वीकृत बजेट मध्ये खर्चको अनुपात											प्रशासनिक प्र. व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य १६.९: सन् २०३० सम्ममा जन्म दर्ता लगायतमा अन्य कानुनी पहिचान सबैलाई गर्ने															
१६.९.१	सरकारी/सार्वजनिक निकायमा जन्म दर्ता भएका ५ वर्षमुनिका बालबालिकाहरुको अनुपात	५८.१	६६		७९		८६.९		१००			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.	वडा	वार्षिक	स्थानीय तह

तालिका ३.१७ दिगो विकास लक्ष्य १७: दिगो विकासक लागि कार्यान्वयनका उपायहरू / साधनहरूलाई सुदृढ गर्ने र अन्तर्राष्ट्रिय साझेदारीलाई पुनः जीवन्त तुल्याउने ।

(Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development)

क्र.सं	परिमाणात्मक लक्ष्यहरू र सूचकहरू	२०१५		२०१९		२०२२		२०२५		२०३०		अनुगमनतालिका / खाका			
		राष्ट्रिय	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	राष्ट्रिय	विजय नगर गा.पा.	तथ्याङ्कको स्रोत	खण्डीकरणको तह	मापनको समय
परिमाणात्मक लक्ष्य १७.१: करका साथै अरु प्रकारका राजस्व सङ्कलनका लागि आन्तरिक क्षमतामा सुधार गर्नको लागि विकासशील देशहरूलाई दिइने अन्तर्राष्ट्रिय सहायता समेतको माध्यमबाट आन्तरिक स्रोतको परिचालनलाई सुदृढ तुल्याउने ।															
१७.१.२	बजेटमा आन्तरिक कर राजस्वहरूको अनुपात	७६	७७.१		७७.९		७८.७		८०			प्रशासनिक प्र. व्य.सू.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य १७.३: विकासशील देशहरूका लागि विभिन्न स्रोतहरूबाट थप वित्तीय स्रोत साधनहरू परिचालन गर्ने															
१७.३.१ कुल आन्तरिक (Domestic) बजेटको अनुपातमा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी, आधिकारिक विकास सहायता (ODA) र दक्षिण-दक्षिण सहयोग															
१	कुल बजेटको अनुपातमा संघीय र प्रादेशिक सरकार मार्फत् प्राप्त अनुदान (प्रतिशत)			६०		५९		६५		५५		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	म.ले.नि.का./स्थानीय तह
२	कुल बजेटको अनुपातमा राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त रकम (प्रतिशत)			१३		१४		१२		१०		प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.सू.प्र.		वार्षिक	म.ले.नि.का./स्थानीय तह
परिमाणात्मक लक्ष्य १७.६: विज्ञान, प्रविधि र नवप्रवर्तनमा उत्तर-दक्षिण, दक्षिण-दक्षिण र त्रिकोणीय क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग र पहुँचलाई बढाउने र विद्यमान संयन्त्रहरू विशेषगरी संयुक्त राष्ट्रसंघको तहमा राम्रो सम्बन्ध कायम गरेर साथै विश्वस्तरीय प्रविधि सहजीकरण संयन्त्र समेतको माध्यमबाट आपसमा सहमति भएका शर्तहरूको अधीनमा रही ज्ञान आदानप्रदान अगाडी बढाउने															
१७.६.२ हरेक १०० बासिन्दाहरूमा फिक्स्ड इन्टरनेट ब्रोडब्यान्ड सस्कृप्सन (गतिको आधारमा)															
१	इन्टरनेट घनत्व (प्रति १०० जनामा)	४९.८	६५		७०.९		७९.९		९५			प्रशासनिक प्रतिवेदन, व्य.स.प्र.		वार्षिक	स्थानीय तह

स्रोत : नेपाल दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण स्रोत पुस्तिका र विजयनगर गाउँपालिका

परिच्छेद ४: समन्वय र सहकार्य

४.१. दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनको निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्रसँगको समन्वय र साझेदारी

स्थानीय सरकारले दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयन गर्दा अन्य सरोकारवाला निकायहरू जस्तै निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र, नागरीक समाजसँग पनि छलफल गरी कार्यक्रमहरू तय गर्नुपर्ने हुन्छ र उक्त समूहहरूको भूमिका तोक्नुपर्ने हुन्छ । दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न स्थानीय तहले नै यी क्षेत्रसँग सहकार्य र साझेदारी गर्नुपर्ने हुन्छ । स्थानीयस्तरको विकास अभियन्तालाई परिचालन गर्ने उपयुक्त संरचना नै स्थानीय तहका सरकार रहेकाले दिगो विकासको स्थानीयकरण गर्दै विकासका सरोकारवालाका योजना र कार्यक्रमलाई स्थानीय योजना तथा बजेट तर्जुमामा आवद्ध गर्नुपर्दछ ।

स्थानीय तह अग्रपंक्तिका धेरै सेवा प्रदान गर्न तुलनात्मक लाभका अवस्थामा रहेका हुन्छन् तर यस्ता सार्वजनिक सेवा पुऱ्याउन स्थानीय तहसँग प्रायः प्राविधिक विज्ञताको भने कमी हुने गर्दछ । सरकारका विभिन्न तहमा रहेका विषयगत निकायहरूमा समेत स्थानीय तहले आपसी सहकार्य, समन्वय र साझेदारी गर्नुपर्ने हुन्छ । संविधान अनुसार अन्तर प्रदेश तथा अन्तर स्थानीय तह पारवहन वा कर, शुल्क, दस्तुर वा महसुल लगाउन वा त्यस्तो सेवा वा वस्तुको ढुवानी तथा विस्तारमा कुनै भेदभाव गर्न नपाउने गरी मुलुकको आर्थिक, औद्योगिक तथा वाणिज्य क्षेत्र प्रवर्द्धनका लागि समेत अन्तर तह र निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय, सहकार्य र साझेदारी आवश्यक पर्दछ ।

४.२. दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरू कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार निकायहरू र प्रस्तावित जिम्मेवारीहरू

दिगो स्थानीय विकास हासिल गर्न राष्ट्रिय विकासका लक्ष्यहरूको अनुशरण गर्दै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरूबीच अन्तरसम्बन्ध कायम गर्नु पर्दछ। संविधानले स्थानीय तहलाई पर्याप्त अधिकारसहित स्वायत्तताको सुनिश्चितता गरे तापनि उनीहरू एकलैले सम्पूर्ण जिम्मेवारी सम्पादन गर्न सम्भव देखिँदैन । कतिपय कार्यका लागि एक तहले अन्य तहहरूसँग निरन्तर सहकार्य र साझेदारी गर्नुपर्ने हुन्छ। स्थानीय तहले आफ्नो विकासका उद्देश्य तथा लक्ष्य निर्धारण गर्दा वास्तविकता र प्राथमिकतामा आधारित रहेर गर्नु पर्दछ। यसरी स्थानीय तहको लक्ष्य निर्धारण गर्दा सहकारी संघीयताको मर्मअनुसार राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक प्राथमिकता र लक्ष्यसँग तालमेल हुने गरी यथार्थपरक र वस्तुगत ढंगले गर्नु पर्दछ ।

दिगो विकास लक्ष्यको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि संघ, प्रादेशिक, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र, नागरीक समाज -कार्य जिम्मेवारी सहित म्याट्रिक्स)

प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार निकायहरू	प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवारीका प्रस्तावित क्षेत्रहरू
संघीय सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ○ दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति निर्माण, लक्ष्य निर्धारण, समन्वय तथा अनुगमन ○ विदेशमा रहेका नेपाली विज्ञहरूलाई नेपालमा प्रयोग गर्ने ब्यबस्था मिलाउने । ○ स्थानीय कच्चा पदार्थ प्रयोग गरी संचालन भएका उद्योगहरूलाई कर सहुलीयत दिने। ○ आवश्यक कानून नीति, रणनीति कार्यनीति बनाउने र आवश्यक बजेट तर्जुमा गर्ने ○ नीति नियमको सहजीकरण र निर्देशन ○ पुरस्कार तथा सजाँयको कडाइका साथ पक्षपात रहित भइ लागु गर्ने। ○ दिगो विकास लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गरी संघ, प्रदेश र स्थानीय तह, गैरसरकारी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्रको सहकार्य, सह-अस्तित्व, समन्वयमा कार्यहरू गर्नु पर्ने ,
प्रादेशिक सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ○ दिगो विकास लक्ष्यहरू सम्बन्धी राष्ट्रिय सूचकहरूको पहिचान, २०१५ को आधार रेखा र

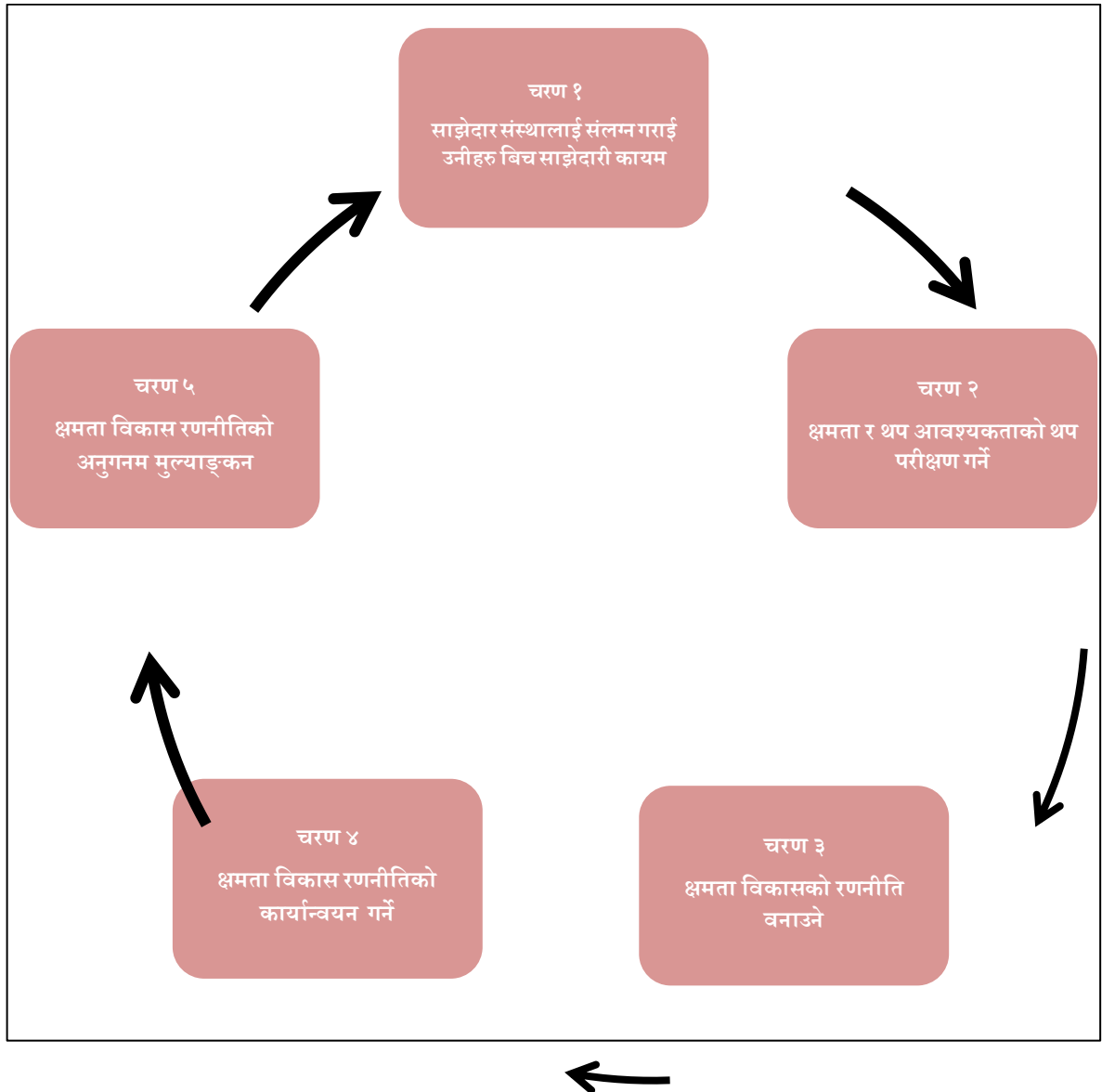
प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार निकायहरू	प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवारीका प्रस्तावित क्षेत्रहरू
	<p>तत् पश्चात सन् २०१९, २०२२, २०२५ र २०३० सम्म हासिल गर्ने लक्ष्यहरूको निर्धारण, सूचकहरूको तथ्याडकको स्रोत तथा जिम्मेवार निकायहरूको प्रारूपहरूको तयारी , योजना तर्जुमा तथा बजेट विनियोजन कार्यान्वयन, नियमन तथा अनुगमन र प्रतिवेदन</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ दिगो विकास लक्ष्यको प्रदेश तहमा आन्तरिकिकरण, कार्यान्वयन तथा समन्वय ○ प्रादेशिक योजना तर्जुमा, अनुगमन र मूल्यांकन ○ क्षमता अभिवृद्धि दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनका लागि अनुशिक्षण गर्ने , ○ कार्यान्वयन तहमा आइपरेका समस्या तत्काल समाधान गर्ने ।
स्थानीय सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ○ योजना तर्जुमा तथा बजेट विनियोजन, स्थानीय स्तरमा नीती नियम बनाउने र निर्देशित गर्ने । ○ दिगो विकासको लागि सहभागीमूलक एव समावेशी योजना तर्जुमा, दिगो विकास लक्ष्य अनुरूपका योजनाहरूको प्राथमिकीकरण गर्ने । ○ दिगो विकास लक्ष्य अनुरूपका योजनाहरूको कार्यान्वयन नियमन तथा अनुगमन गर्ने । ○ कार्यक्रमको सिकाइमूलक नतिजा प्रतिवेदन सर्वा्वजनिक र अन्यत्र लागू गर्न निर्देशन दिने ।
निजी क्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> ○ कार्यान्वयनमा साझेदारी दिगो विकास लक्ष्यलाई नतिजामुखी बनाउनको लागि सहकार्य, व्यापार विस्तारका साथै साझेदारी र संगठन विस्तारमा सहयोगी, सहकारी संस्थामा भएका आर्थिक क्रियाकलापलाई उत्पादनमुलक कार्यमा लगाउने, समाजमा नेतृत्वदायी भुमीका निभाउने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा आवद्ध हुने र निजी लगानी गर्ने ,
गैर सरकारी, सामुदायीक तथा नागरीक समाज	<ul style="list-style-type: none"> ○ सहभागिता, जनचेतनामुलक क्षमता अभिवृद्धि, रोजगारमूलक कार्यक्रम, नतिजामुखी योजना निर्माण गर्न सहयोग गर्ने । ○ दिगो विकासका लक्ष्यको सफल कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन, सामाजिक परिचालन र अपनत्व, साझेदारी संस्थाको रूपमा सहयोग गर्ने । ○ संघ, प्रदेश र स्थानिय तहसँग समन्वय र सहकार्यमा कार्यहरू गर्ने ।

परिच्छेद ५: दिगो विकास लक्ष्यहरूको स्थानीयकरणका लागि स्थानीय तहहरूमा क्षमता अभिवृद्धि

५.१. कर्मचारी तथा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता अभिवृद्धि प्रकृया

स्थानीय तहमा प्रभावकारी रूपमा कार्यक्रम संचालन तथा कार्वान्वयन गरी प्रभावकारी विकास गर्नको लागि स्थानीय तहका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न अति आवश्यक छ। स्थानीय तहका आर्थिक, सामाजिक, सचेतनाका स्तर, भौगोलिक अवस्था, जनसंख्याको विविधता जस्ता विषयमा ध्यान दिनु पर्दछ। क्षमता विकासका प्रक्रियालाई तल निम्न अनुसार देखाइएको छः

चित्र नं १: क्षमता अभिवृद्धि प्रक्रिया

उल्लेखित चित्रमा देखाइए अनुसार क्षमता पहिचान भनेको क्षमता अभिवृद्धिको प्राथमिक स्तर हो । यसले विद्यमान अवस्थामा ज्ञान, सीप, क्षमताको अवस्था कस्तो रहेको छ र प्राप्त भएका स्रोत र साधनको प्रयोग गरी दिगो एवं प्रभावकारी विकास गर्नको निम्ति के कस्ता क्षमताको आवश्यकता पर्दछ भन्ने पहिचान गर्दछ । यो हालको अवस्थामा कुनै पनि संगठनका के कस्ता कमजोरी, बलियो पक्ष र अवसरहरू छन भनी पहिचान गर्ने प्रक्रिया पनि हो ।

क्षमता पहिचान गर्दा स्थानीय तहमा कुनै पनि कार्यक्रम संचालन गर्नु भन्दा अगाडी नै गर्नु पर्दछ ताकि यसले समुदायमा संचालन गरीने कार्यक्रमको मार्ग निर्देश गर्ने काम गर्न सकोस । स्थानीय तहमा दिगो विकासका लक्ष्यहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्न दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धमा संचार तथा सचेतीकरण प्रदेश स्तरमा तथा स्थानीय तहमा दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धमा संचार, सचेतीकरण, बहस तथा पैरवी, क्षमता विकास, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन जस्ता क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ ।

५.२. लैंगिक संवेदनशील तथा समावेशी क्षमता अभिवृद्धि

बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा लैंगिक समावेशीकरण गर्नु अति जरुरी हुन्छ । महिला, पुरुष तथा लैंगिक विशेष आवश्यकताको आधारमा के, कहाँ, कहिले र कस्को लागि गरीनु पर्ने कुरा बजेट तथा कार्यक्रममा स्पष्ट रूपमा तोकिनुका साथै कार्यक्रमको प्रभावकारी नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन हुनु पर्दछ ।

"कोही पनि पछाडि नछुटुन्" (Leave no one behind) भन्ने दिगो विकास लक्ष्यको मान्यता हो । यस अनुरूप विकास नतिजा समतामूलक बनाउन गरिबी र अभावग्रस्त क्षेत्रमा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्दछ । कार्यक्रम नतिजामूलक र समावेशी हुनु पर्दछ । गरिब घरधुरी पहिचान पत्र कार्यक्रमको सही पहिचान तथा कार्यान्वयन, महिला तथा पछाडि पारिएका वर्ग तथा जनजातीहरू लक्षित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सुनिश्चितता र सामाजिक सुरक्षाका विभिन्न भत्ताहरू वितरणमा निष्पक्षताका निश्चित मापदण्डहरू तोकिने व्यवस्थाका लागि निश्चित विधिहरूको निर्माणका लागि आवश्यक दक्षता अभिवृद्धि गर्नु पर्दछ ।

५.३ . गरिब तथा पछाडी पारिएका वर्गमा पहुँचको सुनिश्चिता

गरिब तथा पछाडि पारिएका वर्गहरूको उत्थानका लागि सीप विकास तथा जिविकोपार्जन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गरी उनीहरूको जीवन स्तरमा कसरी सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन सकिन्छ भन्ने बारे ज्ञान स्थानीय तहका कर्मचारीमा हुनु पर्दछ । साथै लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि कसरी गरिबी स्तरीकरण गर्ने भन्ने सीप र क्षमता पनि आवश्यक छ ।

परिच्छेद ६: दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

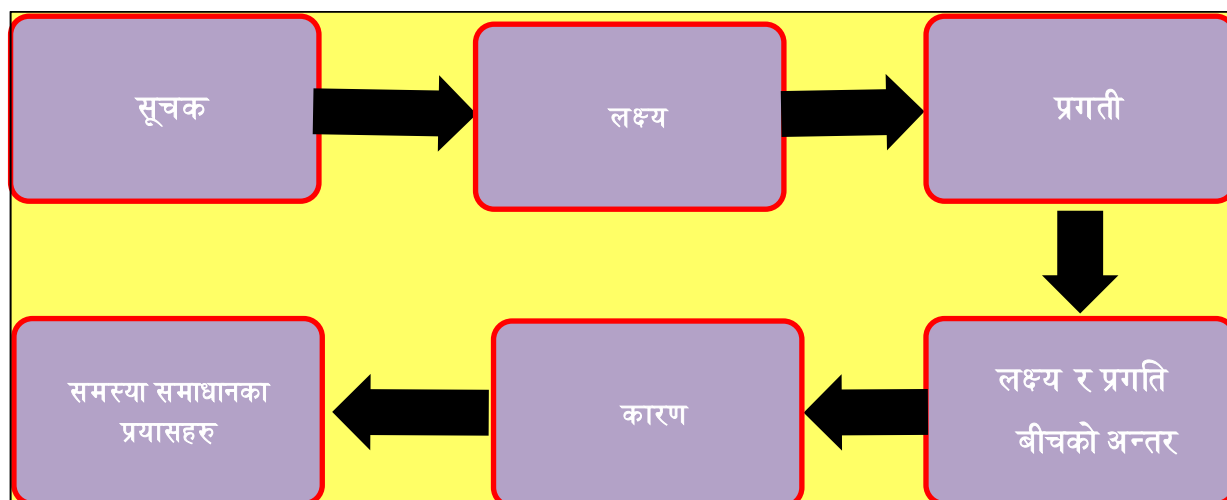
६.१. दिगो विकास लक्ष्यको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

दिगो विकास लक्ष्यको कार्यान्वयनको संयोजन र प्रभावकारिताको अनुगमन तथा कार्यान्वयन गर्नको लागि विभिन्न विषयगत निकाय/शाखा संयोजकत्वमा विषयगत कार्यसमितिहरू पनि गठन गर्न सकिनेछ र आवश्यकता अनुसार समितिमा रहने सदस्यहरूको निर्धारण गर्न सकिनेछ। यस्तै प्रत्येक तहमा दिगो विकास फोकल यूनिट गठन गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य कानूनहरूले स्थानीय तहमा प्रदान गरेको अधिकार र दिगो विकास लक्ष्य बीच बलियो सम्बन्ध रहेको पाइन्छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले सम्पादन भएका विकास आयोजना तथा परियोजनाको अनुगमन मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको पाइन्छ । राष्ट्रिय योजना आयोग (२०७५) अनुसन्धान तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना (आ.व.२०७५/७६) मा उल्लेख भए अनुसार दिगो विकासका लक्ष्यको मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी गराउन एकिकृत मूल्याङ्कन कार्ययोजना कार्यान्वयनमा ल्याउने कुरा उल्लेख गरीएको छ साथै राष्ट्रिय योजना आयोग -२०७७) दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण स्रोत पुस्तिकाले दिगो विकासका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्न नतिजामूखी अनुगमन र नतिजाको मूल्याङ्कनको सबाललाई जोड दिएको छ ।

यसका लागि चित्र नम्बर १ मा उल्लेख गरे अनुसार नतिजामूलक अनुगमनका लागि प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले आफ्नो स्थानीय आवश्यकता अनुसार निर्धारित गरेका दिगो विकासका सूचक हासिल गर्ने कार्यविधि अनुरूप लक्ष्य एवम् प्रगति बीचको तुलना गरी अन्तर हुनका कारणहरू र भइरहेको समस्या समाधानका प्रयासहरू पहिचान गरेर कार्यक्रमको प्रभाव तथा असरका मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ । "कसैलाई पछाडि नछाड्ने" मुख्य नाराको पृष्ठभूमिमा दिगो विकास लक्ष्यले संस्थागत विकास र सुशासनलाई समेत विशेष: महत्व दिएको छ। यसकालागि समावेशी तथा समन्वयकारी ढंगले दिगो विकासको, निर्दिष्ट लक्ष्यहरू समयमा नै हासिल गर्न नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्थालाई संस्थागत गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

चित्र नं २: दिगो विकास लक्ष्यको नतिजामूलक अनुगमन प्रकृया

६.२. गाउँ/नगरपालिकामा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति

गाउँ/नगरपालिकाबाट संचालन हुने विकास योजना तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १६ बमोजिम देहाय बमोजिमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको व्यवस्था गरेकोछ।

१. अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति

क. गाउँ / नगरपालिकाको उपाध्यक्ष / उपप्रमुख	- संयोजक
ख. कार्यपालिकाले तोकेका एक जना महिला सहित कार्यपालिका सदस्यहरू मध्येबाट	२ जना - सदस्य
ग. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	- सदस्य
घ. प्रमुख योजना विभाग/महाशाखा /शाखा	- सदस्य सचिव

- उपदफा -१ बमोजिमको समितिमा आवश्यकता अनुसार नागरीक समाजका प्रतिनिधि, सञ्चारकर्मी र सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।
- समितिले आफ्नो कामलाई छिटोछरितो र प्रभावकारी बनाउन कार्यपालिकाबाट समितिमा प्रतिनिधित्व गर्ने सदस्य मध्येबाट संयोजक रहने गरी विषयगत रूपमा अनुगमन टोली गठन गरी जिम्मेवारी तोक्न सक्नेछ।
- यस दफा बमोजिम स्थलगत अनुगमन गर्दा सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन वा सुपरिवेक्षणमा संलग्न कर्मचारीलाई सहभागी गराउनु पर्नेछ।

६.३. अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- योजना तथा कार्यक्रमबाट अपेक्षा गरीएको नतिजा प्राप्तिका लागि सहजीकरण गर्ने अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको प्रमुख जिम्मेवारी हुनेछ।
- उपदफा (१) मा उल्लेखित कामका अतिरिक्त समितिका अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः
 - गाउँ/नगरपालिकाबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रम अनुगमनका लागि वार्षिक कार्य तालिका तयार गरी कार्यपालिकालाई जानकारी दिने।
 - कार्यतालिका अनुसार नियमित र आवश्यकता अनुसार आकस्मिक अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने।
 - अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यकता अनुसार समितिका कृयाकलापहरूमा विज्ञलाई संलग्न गराउने।
 - अनुगमन सम्पन्न भएको सात दिनभित्र सोको प्रतिवेदन कार्यपालिकामा पेश गरी कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गर्ने गराउने।
 - अनुगमनको क्रममा देखिएका विषयमा सुधारका लागि सम्बन्धित प्राविधिक तथा सम्बद्ध उपभोक्ता समिति, परामर्शदाता एवं निर्माण व्यवसायीलाई निर्देशन दिने।
 - योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका सन्दर्भमा देखा परेका विवाद वा समस्याहरूको समाधानका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
 - योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणको क्रममा कुनै हिनामिना, अनियमितता वा तोकिएको गुणस्तर र परिमाण नभएको व्यहोरा यकिन हुन आएमा आवश्यक कारवाहीको लागि राय सहित कार्यपालिकामा पेश गर्ने।
 - अनुगमन कार्यको वार्षिक प्रतिवेदन तयारी गरी आर्थिक वर्ष अन्तिममा कार्यपालिकामा पेश गर्ने।
 - समितिको वार्षिक प्रतिवेदन प्रत्येक वर्ष श्रावण महिनामाभित्र कार्यालयको वेबसाइट र अन्य उपयुक्त माध्यमबाट सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाउने।

७. अनुसूची

अनुसूची ७.१: दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचक निर्माण गोष्ठीको प्रतिवेदन

विजयनगर गाउँपालिका, कपिलवस्तु

दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू निर्माण

कार्य योजना तर्जुमा गाष्ठीको

संक्षिप्त प्रतिवेदन

मिति: २, कार्तिक २०७८

समय: ११ :००

स्थान: विजयनगर गाउँपालिका, कपिलवस्तु

कार्यक्रमको उद्घाटन : विजयनगर गाउँ पालिकाको दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा स्थानीय वार्षिक योजना अनुकुल सूचक निर्माण गोष्ठी मिति २०७८ कार्तिक २ गते कपिलवस्तुको खुर्हुरियामा सम्पन्न भयो । उक्त कार्यशाला गोष्ठीको उद्घाटन विजयनगर गाउँपालिकाका प्रमुख श्री गोपाल बहादुर थापा मगरले व्यानर वाचन गरेर गोष्ठीको उद्घाटन गर्नु भएको थियो । उहाँले उद्घाटन सत्रमा बोल्दै दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधिले विजयनगर गाउँपालिकाको समग्र विकासका लक्ष्यहरूलाई अगाडी बढाउन सहयोग पुग्ने, सिमान्तकृत र पछाडी परेका समुदायलाई यसबाट लाभ पुग्ने बताउनु भएका थियो । साथै उहाँले स्थानीय संस्कार संस्कृतिलाई मध्यनजर गरेर कार्यविधि बनाउनु पर्नेमा जोड दिँदै सबै जनाले दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि बनाउनमा सहयोग गर्न अनुरोध गर्नु भएको थियो । भने स्वागत तथा गोष्ठीको उद्देश्य बारे इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपालका कार्यकारी निर्देशक श्री प्रदिप शाहले स्वागत गर्दै कार्यविधि बनाउनुको उद्देश्य बारे प्रकाश पार्नु भएको थियो । यसै क्रममा उहाँले लुम्बिनी प्रदेशमा दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचक बनाउने पहिलो गाउँपालिका भएको बताउनु भएको थियो । कार्यक्रमको उदघाटन सत्र पछि कार्यक्रम सहजीकरण गर्न इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट (आइ.आइ.डी.) टिमलाई जिम्मेवारी हस्तान्तरण गरिएको थियो ।

परिचय: कार्यक्रमको जानकारी पश्चात परिचय कार्यक्रम गरीएको थियो । उक्त कार्यक्रममा ३० जना सहभागी थिए । यी मध्ये ४ महिला र २६ जना पुरुष सहभागी थिए । सहभागीहरूको विस्तृत विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरणको आवश्यकता र महत्व, अध्ययन विधि कार्यक्रम तालिका प्रस्तुती: प्रोजेक्टर प्रयोग गरी पावर पोन्टबाट कार्यक्रमको दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरणको आवश्यकता र महत्व, चुनौती, अध्ययन विधि कार्यक्रम तालिका बारे आइआइडीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत डा. नहकुल के.सी.ले जानकारी गराउनु भएको थियो । यसैगरी आइआइडीका सहजकर्ता शर्मराम थारुले दिगो विकास लक्ष्य, परिमाणात्मक लक्ष्यहरू एवं सूचकहरू र दिगो विकास लक्ष्यका नेपालको सूचकहरूको स्थितिको बारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो ।

दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचक निर्माण गर्न आवश्यक सूचना संकलनका लागि फारम प्रस्तुती : कार्यविधि बनाउन चाहिने आवश्यक सूचना प्रिन्ट कपी फारम समुह-समुह दिइएको थियो । त्यस पश्चात सहभागीहरूलाई सहजकर्ताले फारमको बारेमा स्पष्टसँग बुझाउनु भएको थियो ।

समुह विभाजन तथा समुह कार्य : सहभागीहरूलाई पाँच समुहमा विभाजन गरीएको थियो : आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार , वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन र सुशासन र संस्थागत विकास समिति नाम दिई समुहलाई अलग अलग विषयहरूमा दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरू सँगै कार्ययोजना बनाउन दिइएको थियो ।

धन्यवाद तथा कार्यक्रमको समापन घोषणा: कार्यक्रमको अन्तमा आइआइडीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत डा. नहकुल के.सी.ले आफ्नो भनाई राख्दै सबै सहभागीहरूलाई धन्यवाद दिई कार्यक्रम समापन भएको घोषणा गर्नु भएको थियो ।

दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचक निर्माण गोष्ठीको उपस्थितिको विवरण

क्र.सं	नाम/ थर	लिंग	कार्यालय	पद
१	गोपाल बहादुर थापा	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	अध्यक्ष
२	लक्ष्मी कुमारी चौधरी	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	उपाध्यक्ष
३	गोविन्द भट्टराई	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
४	इत्रर थारु	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका १ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
५	नेपाल थारु	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका २ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
६	बुद्धिराम आर्याल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ३ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
७	तिलक राम कडेल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ४ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
८	अनवर मो.मुसलमान	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ५ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
९	प्रेम बहादुर कलवार	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ६ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
१०	दिनेश कुमार चौधरी	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ७ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
११	रामसुन्दर माली	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	कृषि विकास शाखा प्रमुख
१२	प्रलाद ठाकुर	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	पशु विकास शाखा प्रमुख
१३	हरि बेलवासे	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	शिक्षा शाखा प्रमुख
१४	बोधराज आर्याल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	नासु
१५	राधिका सापकोटा	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	स. कम्प्युटर अपरेटर
१६	यज्ञ अधिकारी	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	हे.पु. अधिकृत
१७	हिमलाल पौडेल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	योजना प्रमुख
१८	दमयन्ती राना	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	वडा सदस्य
१९	शकुन्तला भण्डारी	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	वडा सदस्य
२०	वेदराज कुम्हाल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	वडा सदस्य
२१	धनवीर सुनार	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	का.पा. सदस्य
२२	मोहमद मुतर्जा बधई	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	का.पा. सदस्य
२३	लक्ष्मण घिमिरे	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	सू.प्रे. अधिकृत
२४	बिमला चौधरी	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	बरिष्ठ कविराज निरीक्षक
२५	अनिल सापकोटा	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	उद्यम विकास सहजकर्ता
२६	दिपक भण्डारी	पुरुष	इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल	संस्थागत विकास सहजकर्ता
२७	प्रदीप शाह	पुरुष	इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल	कार्यकारी निर्देशक
२८	मनोज पन्थी	पुरुष	इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल	उप निर्देशक
२९	राम बहादुर बुढामगर	पुरुष	इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल	कार्यक्रम संयोजक
३०	डा. नहकुल के.सी.	पुरुष	इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट	प्रमुख कार्यकारी अधिकृत
३१	शर्म राम थारु	पुरुष	इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट	परामर्शदाता

अनुसूची ७.२ : विजयनगर गाउँपालिकाको दिगो विकास लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण, परिमाणात्मक लक्ष्य र सूचकहरू
निर्माण

२०७८ मंसिर ५ देखि ७ गतेसम्म
विजयनगर गाउँपालिका, कपिलवस्तु
उपस्थितिको विवरण

क्र.सं	नाम/ थर	लिंग	कार्यालय	पद
१	गोविन्द भट्टराई	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
२	बोधराज आर्याल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	नासु
३	राधिका सापकोटा	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	स. कम्प्युटर अपरेटर
४	यज्ञ अधिकारी	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	हे.पु. अधिकृत
५	हिमलाल पौडेल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	योजना प्रमुख
६	दमयन्ती राना	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	वडा सदस्य
७	रामसुन्दर माली	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	कृषि विकास शाखा प्रमुख
८	प्रलाद ठाकुर	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	पशु विकास शाखा प्रमुख
९	हरि वेलवासे	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	शिक्षा शाखा प्रमुख
१०	दिपक भण्डारी	पुरुष	इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल	संस्थागत विकास सहजकर्ता
११	शर्मराम थारु	पुरुष	इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट	परामर्शदाता

अनुसूची ७.३ : दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्यविधि तथा सूचकहरूको मस्यौदा उपर छलफलको उपस्थिति

२०७८ पुष ११ गते
विजयनगर गाउँपालिका, कपिलवस्तु

क्र.सं	नाम/ थर	लिंग	कार्यालय	पद
१	गोपाल बहादुर थापा	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	अध्यक्ष
२	लक्ष्मी कुमारी चौधरी	महिला	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	उपाध्यक्ष
३	गोविन्द भट्टराई	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
४	इत्रर थारु	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका १ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
५	नेपाल थारु	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका २ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
६	बुद्धिराम आर्याल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ३ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
७	तिलक राम कडेल	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ४ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
८	अनवर मो.मुसलमान	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ५ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
९	प्रेम बहादुर कलवार	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ६ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
१०	दिनेश कुमार चौधरी	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका ७ वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष
११	रामसुन्दर माली	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	कृषि विकास शाखा प्रमुख
१२	प्रलाद ठाकुर	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	पशु विकास शाखा प्रमुख
१३	हरि वेलवासे	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	शिक्षा शाखा प्रमुख
१४	इन्द्र भण्डारी	पुरुष	विजयनगर गाउँपालिका कार्यालय	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
१५	राम बहादुर बुढामगर	पुरुष	इन्द्रेणी ग्रामिण विकास केन्द्र नेपाल	कार्यक्रम संयोजक
१६	शर्मराम थारु	पुरुष	इन्स्टिच्युट फर इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट	परामर्शदाता

अनुसूची ७.४: कार्यक्रमका फोटोहरु

अनुसूची ७.५: सन्दर्भ सामग्री सूची

- १ प्रदेश योजना आयोग २०७६/०७७ ,प्रथम आवधिक योजना , लुम्बिनी प्रदेश बुटवल
- २ प्रदेश योजना आयोग २०७५ ,लुम्बिनी प्रदेशको वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)
- ३ राष्ट्रिय योजना आयोग २०७७, नेपाल दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण स्रोत पुस्तिका : नेपाल सरकार , सिंहदरवार, काठमाडौं
- ४ विजयनगर गाउँ पालिकाको पञ्चचित्र २०७६/२०७७ विजयनगर गाउँ पालिका कार्यालय
- ५ प्रदेश योजना आयोग २०७७ प्रदेश सरकारको मध्यवधि उपलब्धि , लुम्बिनी प्रदेश बुटवल
- ६ प्रदेश सरकार प्रदेश नीति तथा योजना आयोग. (२०७७) प्रदेश तथा स्थानीय तह अनुगमन तथा मूल्याङ्कन दिग्दर्शन: देश नीति तथा योजना आयोग, गण्डकी प्रदेश पोखरा ।
- ७ राष्ट्रिय योजना आयोग. (२०७५). अनुसन्धान तथा कार्ययोजना (आ.व.२०७५\७६) : राष्ट्रिय योजना आयोग ।
- ८ राष्ट्रिय योजना आयोग. (सन् २०१७): नेपाल दिगो विकास लक्ष्यहरू वर्तमान अवस्था र भावी मार्गचित्र: २०१६-२०३ : राष्ट्रिय योजना आयोग काठमाडौं, नेपाल ।
- ९ राष्ट्रिय योजना आयोग. (२०७५). स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५ (नमुना).राष्ट्रिय योजना आयोग काठमाडौं, नेपाल ।
- १० Global Taskforce, UNDP & UN Habitat. (2016). Roadmap for localizing the SDGs: Implementation and monitoring at subnational level. Retrieved from https://www.uclg.org/sites/default/files/roadmap_for_localizing_the_sdgs_0.pdf
- ११ राष्ट्रिय योजना आयोग. (२०७५). राष्ट्रिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन दिग्दर्शन: राष्ट्रिय योजना आयोग काठमाडौं, नेपाल ।
- १२ नेपालको संविधान २०७२
- १३ पन्ध्रौं राष्ट्रिय योजना (आ. व. २०७६/७७-२०८०/८१
- १४ नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०२०
- १५ राष्ट्रिय योजना आयोगले प्रकाशित गरेको तथ्याङ्क तथा दस्तावेज प्रदेश योजना आयोग, राष्ट्रिय योजना आयोग, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, UNDP, प्रदेश मन्त्रालय र अन्तर्राष्ट्रिय स्रोत तथा सामग्रीहरू
- १६ राष्ट्रिय योजना आयोग तथा प्रदेश योजना आयोगको वेबसाइटबाट राखिएका आवश्यक दस्तावेजहरू <https://www.npc.gov.np/en>
- १७ विजयनगर गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना २०७७ , विजयनगर गाउँ पालिका कार्यालय कपिलवस्तु
- १८ विजयनगर गाउँ पालिकाको प्रथम आवधिक योजना २०७६/२०७७ विजयनगर गाउँ पालिका कार्यालय
- १९ विजयनगर गाउँ पालिकाको आठौं वार्षिक विकास योजना २०७७/२०७८ विजयनगर गाउँ पालिका कार्यालय
- २० विजयनगर गाउँ पालिकाको नवौं वार्षिक विकास योजना २०७८/२०७९ विजयनगर गाउँ पालिका कार्यालय